

OPREDELITEV

GLASILO DELAVCEV GOZDNEGA GOSPODARSTVA B L E D

DECEMBER 1987

Številka 2

LETO XXIII

*Naj bo želja vseh nas in za vse, da v novo leto stopimo s srečo,
z zdravjem in pridnostjo.*

Želimo, da bi ga s tem bogastvom tudi prehodili . . .

Propadanje gozdov

Proučevanje umiranja gozdov se je začelo po letu 1980, ko je bil pojav dokončno določen in poimenovan. Seveda pa lahko rečemo, da so gozdovi začeli umirati vsaj dvajset let prej.

Glede poimenovanja je še nekaj nejasnosti in nedoslednosti. Večinoma pa o umiranju gozdov govorimo v ožjem pomenu, o propadanju gozdov pa takrat, ko obravnavamo poškodbe ne glede na vzroke. V zadnjem času se vedno bolj uporablja izraz propadanje gozdov, ki se bo najbrž uveljavil.

Do leta 1985, ko je znova prišlo do močnih poškodb gozdov, je dokončno prevladalo prepričanje, da je propadanje gozdov zajelo tudi naše gozdove. Treba je bilo čimprej ugotoviti obseg in velikost poškodovanosti gozdov, kar je tudi naša mednarodna obveznost.

Raziskava je bila opravljena po metodi, ki so jo predpisali Združeni narodi, prilagojena pa je še dodatno našim razmeram. Seveda pa enkratna raziskava ne more pokazati trendov tega zastrašujočega pojava. Zato je bila letos opravljena ponovna raziskava in to ne samo za Slovenijo kot leta 1985, ampak za vso Jugoslavijo.

Namen tega sestanka ni podrobno opisovanje metode, ampak prikaz podatkov poškodovanosti gozdov našega območja in Slovenije v letih 1985 in 1987 (graf. 1). Podatki se najprej nanašajo na poškodovanost gozdov zaradi vseh vzrokov, ki so za leto 1987 zbrani v Črni knjigi o propadanju gozdov v Sloveniji leta 1987 Inštituta za gozdno in lesno gospodarstvo.

Vendar je neogroženih gozdov v našem območju skoraj polovica, kar je ob trendu naraščanja najbolj prizadetih gozdov prav gotovo zaskrbljujoče. Kljub temu je potrebno samo navidezno izboljšanje po teh podatkih, nekoliko analizirati. Leta 1985 je bil popis gozdov opravljen šele leto dni po katastrofalnem vetrolomu in v obdobju zaporednih sušnih poletij ter mrzlih zim. V letošnjem letu pa tako neugodnih razmer ni bilo, kljub temu pa rezultati niso boljši.

Za primerjavo med našim območjem in gozdovi Slovenije še nekaj podatkov. V Sloveniji je neogroženih gozdov 56,3 % (GG Bled 49,6 %), malo ogroženih 6,7 % (5,7 %) in v propadanju 5,5 % (5,7 %). Te številke nam povedo, da smo blizu slovenskega pov-

območju zdrave — neogrožene smreke 31,7 %, jelke samo 2,5 %, bora 23,2 %, bukve 68,0 %, ostalih listavcev pa od 71 % do 82 %.

Vsi našti podatki o ogroženosti gozdov upoštevajo vse negativne vplive. Ker pa imamo zlasti pri umiranju gozdov v mislih onesnaženo okolje, predvsem pa onesnažen zrak kot glavni vzrok stanja naših gozdov, se takoj postavlja vprašanje, kakšen del krivde pade na onesnažen zrak.

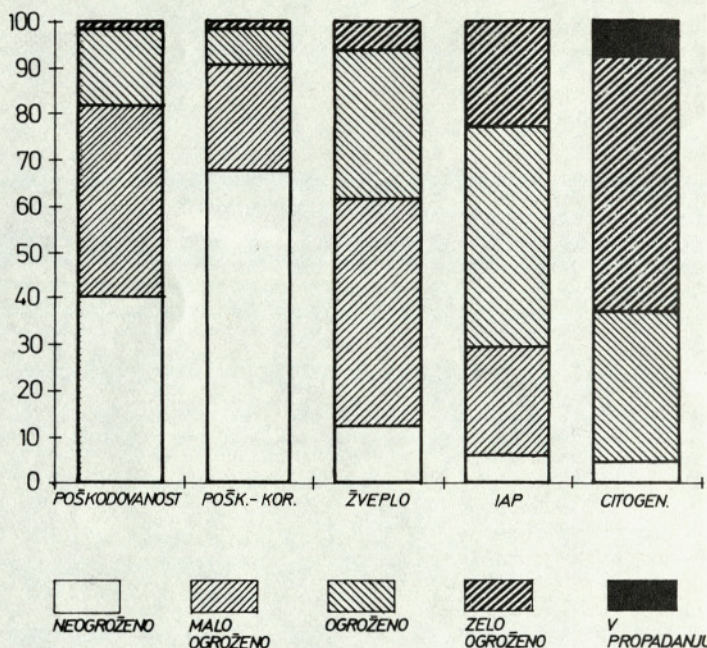
v Sloveniji genetsko ogrožene, neogrožene pa komaj 4,5 %.

Ker je smreka v našem območju med najbolj ogroženimi v Sloveniji, glede poškodovanosti dedne snovi še nekaj prvih posledic: zmanjšana sposobnost naravne obnove, zmanjšana vitalnost, manjša odpornost proti neugodnim življenjskim pogojem (mraz, vročina, suša) in proti napadom boleznin in škodljivcem.

Iz dokaj zgoščenega prika-

GRAFIKON 2

PRIMERJAVA STOPENJ OGOROZENOSTI V SR SLOVENIJI
UGOTOVLJENA PO RAZLIČNIH METODAH OPAZOVANJA NA BIOINDIKACIJSKIH TOČKAH

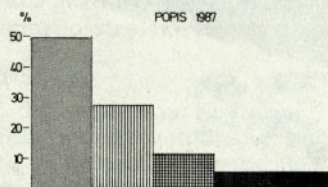
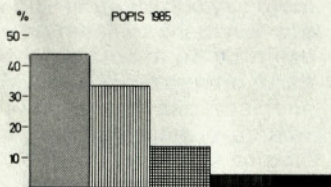
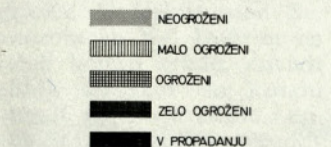

ggo bled

PROPADANJE GOZDOV

VR: BLED - PROPADANJE GOZDOV V SLOVENIJI 1987

GRAFIKON

Poškodovanost je razdeljena na pet kategorij. Neogroženih je 49,6 % gozdov (leta 1985 43,9 %), malo ogroženih 27,5 % (33,6 %), ogroženih 11,5 % (13,7 %), zelo ogroženih 5,7 % (4,4 %) in v propadanju 5,7 % (4,4 %). V treh najbolj poškodovanih kategorijah ni velikih razlik med popisoma v dveh letih, stanje se je le nekoliko poslabšalo. Premiki so v prvih dveh kategorijah, letos je malo ogroženih gozdov manj, več pa neogroženih.

prečja. Sicer so pa v Sloveniji najbolj poškodovani gozdovi v slovenjegraškem, narzarskem in kranjskem območju.

Na podlagi letošnjega popisa še niso opravljene vse računalniške obdelave, zato tudi še ni vseh podatkov, ki so možni iz številnih, na terenu zbranih meritev in ocen. Za grobo sliko pa nekaj takih rezultatov iz leta 1985, ki bodo letos drugačni, bistveno pa najbrž ne.

Leta 1985 je bilo v našem

Po metodi odštevanja dobimo poškodovanost gozdov samo zaradi onesnaženega zraka. Iz letošnjega popisa so zaenkrat znani le podatki za vso Slovenijo skupaj. Tako je onesnažen zrak kriv za približno dve tretjini vseh poškodb gozdov, zaradi njega pa je poškodovanih 27 % drevja v slovenskih gozdovih. (Graf. 1, 2. stolpec)

Iz raziskave po metodi razvrščanja vsebnosti žvepla v smrekovih in bukovih iglicah dobimo podatke, da je samo 12 % gozdov neogroženih (3. stolp.).

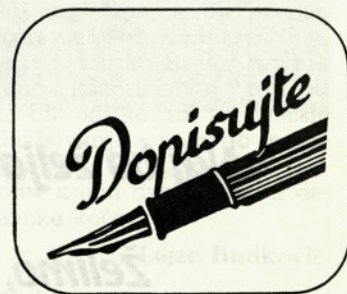
Še slabše stanje pokaže diagnostična metoda na osnovi prisotnosti oziroma izginjanja lišajev. Metoda po eni strani potrjuje podatke osnovne raziskave, po drugi pa nakazuje, kaj se našim gozdovom v bodočnosti še slabege obeta. (4. stolp.)

Najbolj zastrašujoče podatke in črno prihodnost nam kažejo citogenetske raziskave, ki so odlični zgodnji kazalec notranje, samo mikroskopsko vidne poškodovanosti gozdov. Po tej raziskavi je dve tretjini smreke

za rezultatov raziskav propadanja in umiranja gozdov vidimo, da je stanje gozdov zelo zaskrbljujoče, perspektiva pa še slabša. Namen tega sestavka ni podrobno predvideti ukrepe za izboljšanje, čeprav so kar hitro na dlani.

Glavni vzrok je onesnažen zrak, kar v naši družbi že nekaj časa ugotavljamo, ukrepamo pa zelo malo ali nič. Med ostale vzroke, vseh še ne poznamo, pa sodi tudi sama gozdarska dejavnost. Čeprav je naše gozdarstvo okoljevarstveno in pronaravno usmerjeno, se v gozdovih še vedno dogajajo stvari, ki v času umiranja gozdov in narave s človekom vred ne sodijo v sodobno gozdarstvo.

Valentin Toman

Škoda, ki jo v gozdovih dela divjad in ukrepi za njeno preprečevanje

V času letošnjega mednarodnega sejma gozdarstva in kmetijstva v Kranju je Lovska zveza Slovenije organizirala posvetovanje o škodah v gozdovih in ukrepih za preprečevanje škod v gozdovih, na divjadi, v kmetijstvu in v prometu.

Za gozdarje sta bili zanimivi predvsem prvi dve od štirih tem, ki obravnavata škodo in preprečevanje škod zaradi divjadi v gozdu. Avtorja sta priznana strokovnjaka s tega področja tov. Janez Čop, dipl. biolog iz Ljubljane in dr. Erhard Ueckerman iz Zvezne republike Nemčije.

Uvodoma je bilo poudarjeno, da sta gozd in divjad sestavni del biocenoze in po ustavi SFRJ dobrini splošnega pomena in pod posebnim zakonskim varstvom. Gozdarstvo ima v primerjavi z lovstvom primaren gospodarski pomen, vendar se ne sme razvijati tako, da ogroža obstoj avtohtonih vrst divjadi. Podobno velja za divjad, ki je integralni del okolja in jo je treba ohranjati in gojiti v razumnih bioloških mejah.

V Sloveniji se gozdarstvo že več desetletij srečuje s škodami, ki jo povzročata rastlinojeda parklasta divjad in z ukrepi za preprečevanje škod. Sprva so bile omejene le na področje Kokre in Jelendola v Karavankah, kjer je leta 1955 živela populacija 600 kosov jelenjadi. Registrirali so le poškodbe obgrizanja in lupljenja debel, kasneje pa so gozdarji postali pozorni tudi na objedanje mladja.

Da se jelenjad ne bi širila in da bi se škoda omejila, je bila leta 1956 zgrajena 5800 hektarov velika obora, ki je sčasoma propadla. Za preprečitev škod v zimskem času so bila leta 1970 zgrajena prezimovališča za jelenjad, ki zlasti v zadnjih letih svoje funkcije ne opravljajo v celoti, kajti precej jelenjadi ostaja izven prezimovališč, kjer povzročajo škodo v gozdovih.

Zaradi porasta števila srnjadi, jelenjadi in gamsov v obstoječih centralnih območjih in širitve na nova področja, so se nekako po letu 1965 začele škode pojavljati tudi izven Karavank. Svoje je po letu 1970 prispevalo tudi naseljevanje dveh novih tujih vrst — muflona in lopatarja.

Za rastlinojedo parklasto divjad je glede prehrane kritično zimsko obdobje s snegom. Pogoji so boljši v mešanih gozdovih z grmovnim slojem, drugje, npr. v mono-

kulturah iglavcev, pa hrane za divjad praktično ni. Tem neugodnim razmeram se divjad prilagaja tako, da se manj giblje, s čimer se obseg prehrane zmanjša na eno tretjino normalne. Vsako vznemirjanje in preganjanje ima za posledico večjo porabo energije in s tem večjo porabo hrane in škode v gozdovih. Za ugotavljanje prehranjenosti pogojev za divjad se je zato treba ravnati po razmerah v zimskem času.

Zaradi razširjenosti in številčnosti napravi največ škode srnjad. Na drugem mestu je jelenjad. Ob upoštevanju dolgoročnih posledic škod moramo zato jelenjad uvrstiti na prvo mesto, pred srnjadjo. Podobne škode kot jelenjad, povzročata tudi muflon in lopatar. Mufloni objedajo mladje in obgrizajo debela. Presenetljivo je zlasti, da obgrizajo nadzemni del korenin in to tudi v času vegetacije. Gams le v izjemnih primerih povzroča škodo, ki nastane, če se celo leto zadržuje v gozdnatih področjih.

Vzporedno z naraščanjem škod v naših gozdovih so se začeli izvajati ukrepi za preprečevanje. Najprej so bili v uporabi biološki načini, po letu 1960 pa vedno bolj tudi tehnične metode.

Biološke metode trajneje rešujejo in odpravljajo vzroke škod. Pravočasno ukrepanje gozdarjev in lovcev preprečuje nastanek konfliktnih situacij, v katerih divjad s premočnim objedanjem onemogoči naravno in umetno obnovo, z obgrizanjem in lupljenjem pa ovira normalni razvoj sestojev.

Osnovni ukrep je uravnavanje številčnosti oziroma gostote divjadi, ki mora biti prilagojena zlasti prehranbeni kapaciteti določenega gozda. To je osnova za uravnoteženo stanje gozd — divjad, za preprečitev škod in obenem tudi za vitalno in kvalitetno divjad. Kriterij za oceno usklajenosti med gozdom in divjadjo je predvsem ocena škod, ki morajo biti v znosnih mejah. To morajo spremljati gozdarji in pravočasno opozoriti lovce, da uravnavajo številčnost.

V tem primeru govorimo o gospodarsko znosni gostoti, ki je nižja od biološko znosne gostote, katero lahko vzdržujemo le v gozdovih, kjer ni nevarnosti škod.

Številčnost uravnava s pravilnim odstrelom, s katerim dosežemo tudi ustrezno spolno in starostno strukturo. Zmanjšanje številčnosti z odstrelom samo moškega dela populacije ni uspešno, am-

pak je treba dati poudarek ženskem spolu, ki je osnova za prirastek oziroma številčnost. Tudi nepravilna starostna struktura ima negativen vpliv na višino škod.

Krmljenje v zimskem času je obveznost lovcev, ki s tem pomagajo divjadi v kritičnem obdobju, s tem se pa zmanjšajo tudi škode v gozdovih. V praksi pride zimsko krmljenje v poštev za jelenjad, muflona in lopatarja, srnjad in gamsa se navadno ne krmi.

K izboljšanju prehranbenih razmer prispevajo tudi pašne površine, ki morajo biti primerne velikosti in oblike ter na ustreznih lokacijah. Podobno funkcijo opravljajo krmne njive, ki so z uporabo kombinirane semenske mešanice uporabne za letno in zimsko pašo.

Tu gozdarji lahko damo pomemben prispevek k boljšim prehranbenim pogojem za divjad. Taki ukrepi so npr. snovanje mešanih sestojev, ohranjevanje grmovnega sloja, zmerno izločanje neškodljivih osebkov, enklave, plodonosne vrste, podiranje drevoja za zimsko prehrano, mirne cone itd.

Dražji in manj primerni za naravno okolje so tehnični ukrepi za preprečevanje škod, ki se izvajajo v vedno večjem obsegu, kar v določeni meri kaže na neusklajen odnos med gozdom in divjadjo.

Prva skupina je površinska zaščita, ki je že ekstremen varstveni ukrep in v večjem obsegu ne sodi v gozdove ter tudi po finančni strani ni sprejemljiva za gozdarstvo. Po drugi strani pa s tem krčimo življenjski prostor za divjadi, kar se že sicer prepogosto dogaja z raznimi posegi v gozdove.

Te ugotovitve veljajo zlasti za ograjevanje površin, ki je zanesljivejše od posamične zaščite, vendar precej dražje.

Drugi način površinske zaščite je zasmrajevanje ali brizganje površin. Domače sredstvo za odvrčanje divjadi — repelent v tekočem stanju, je v fazi preizkušnje. Ena od negativnih lastnosti je, da varovanje z brizganjem traja le tri do štiri mesece.

Bolj razširjena in gospodarna je posamična zaščita proti objedanju, lupljenju in drgnjenju. Proti objedanju je največ v uporabi repelent v obliki paste, ki je domače proizvod tovarne dušika Ruše. Po laboratorijskem testu se to sredstvo »Kemakol« množično in uspešno upo-

rablja po vsej Sloveniji. Mehanska zaščitna sredstva se zaradi večjih stroškov in manjše zanesljivosti zaenkrat še niso obnesla.

V tujini je že na razpolago posamična zaščita vse leto ogroženih drevesnih vrst. Uporabljajo žične plašče različnih velikosti in izvedb, odvisno od vrste poškodb po različnih vrstah divjadi. Prav tako imajo na voljo različne postopke, naprave in preparate za zaščito pred lupljenjem.

Za zaščito mladja pri čiščenju rogovja pri nas uporabljamo mehanske pripomočke (aluminijasta folija), v tujini pa tudi kemično sredstvo za mazanje in škropljenje.

Na posvetovanju je bilo po razpravi lovcev in gozdarjev ugotovljeno in potrjeno, da vsaj v določenih predelih stanje gozd — divjad ni uravnoteženo in da so škode vse prej kot znosne ter da površinska zaščita načeloma ne sodi v gozd.

Zato je v času, ko je gozd izpostavljen mnogim negativnim vplivom, številčnost divjadi treba prilagoditi bivalnim in prehranbenim možnostim naših gozdov. Po drugi strani pa moramo tudi gozdarji tako gospodariti z gozdovi, da bodo nudili boljše pogoje divjadi.

Valentin Toman

Radi imamo čisto okolje

Večkrat slišim, ko se odrasli pogovarjajo, o okolju, ki je vedno bolj onesnaženo. Onesnažujejo ga tovarne, kanalizacije pa tudi vsi tisti, ki odmetavajo odpadke na mestih, ki niso primerne za to.

V petek zjutraj smo učenci 4. razredov odšli čistit gozd na Pokljuko. Odeljali smo se z avtobusom do Mrzlega studenca, kjer nam je delavec GG Bled pokazal, v kateri smeri bomo čistili. Učenci našega razreda smo odšli proti Šport hotelu, učenci B razreda pa 2 km nazaj proti Zatrniku. Na poti, kjer smo čistili, smo srečali dva starejša Ljubljanačana. Zelo sta se začudila, ko smo povedali, da čistimo gozd. Rekla sta, da smo zelo pridni in da otroci iz Ljubljane niti okolice svoje šole ne očistijo. Njune pohvale smo bili zelo veseli.

Okolje, kjer živimo, je res lepo in še lepše bi bilo, če bi bilo čisto.

Barbara Dežman
4. a razred
Osnovna šola Bratov Žvan Gorje

Varstvo pri delu

Pravica delavca za varstvo pri delu je pri nas urejena z ustavo SFRJ, ustavami socialističnih republik in avtonomnih pokrajin, z zakonom o združenem delu ter z republiški in pokrajinski zakoni o varstvu pri delu. Poleg vseh teh normativnih aktov imajo organizacije združenega dela še pravilnike o varstvu pri delu, razna navodila za varno delo ipd. Tiste organizacije združenega dela, ki se ukvarjajo z dejavnostmi, pri katerih je nevarnost za zdravje in življenje delavcev večja, pa morajo imeti organizirano službo za varstvo pri delu.

Predpisi o varstvu pri delu so nastali iz izkušenj, ki so jih ljudje pridobili pri proučevanju in preprečevanju poškodb. Namen spoštovanja predpisov o varstvu pri delu je, da zavarujemo delavca pred škodljivimi vplivi in posledicami, preden se ti vplivi pokažejo kot poškodbe organizma, ki so lahko prehodne včasih pa tudi trajne. Varstvo pri delu je element humanizacije dela, povečanja storilnosti in gospodarnosti poslovanja. Delovne naloge moramo dosežati brez nevarnosti za življenje in zdravje delavcev. Varstvo pri delu ni nekaj, kar bi lahko obstajalo samo za sebe, ampak je neločljivo povezano z delovnim procesom. Varstvo pri delu je aktivnost, varovano imetje pa je življenje in zdravje delavcev. Nekaterih nevarnosti se včasih niti dovolj ne zavedamo, ker se posledice včasih pokažejo šele po daljšem času. Zadnje možnosti predpisi pravzaprav niti ne dovoljujejo. Z ustreznimi ukrepi

moramo namreč pravočasno poskrbeti, da preprečimo kakršnekoli škodljive posledice. To pa lahko dosežemo le s samozaščitnim ravnanjem, ki nam ga omogoča vzgoja in izobraževanje v zvezi z varstvom pri delu. Čim bolj se opiramo na lastno znanje in samozaščitno obnašanje, tem bolj se nam odpirajo možnosti za ustvarjanje takih delovnih pogojev, ki nam omogočajo lajšanje dela in rast delovnih uspehov.

Zal vse prevečkrat mislimo, da se nam ne more nič zgoditi in v tej pretirani zaverovanosti v svoje sposobnosti zanemarjamo večino predpisov in navodil za varno delo. Tudi osebnih zaščitnih sredstev ne uporabljamo. Uporaba le-teh bi marsikdaj preprečila vsaj lažje poškodbe, ki sicer ne ogrozijo našega zdravja trajno, povzročijo pa bolovanje in izpad proizvodnje, ki se odražajo kot motnje pri doseganju planskih zadolžitvev. Stroški, ki nastanejo z zdravljenjem in bolniško odsotnostjo, niso majhni. Ponavadi vemo le za stroške, ki jih povzroči bolniška odsotnost, stroškov zdravljenja v zdravstvenih domovih in bolnišnicah, ki zagotovo niso majhni, pa ponavadi ne poznamo.

Pri Gozdnem gospodarstvu Bled smo imeli v devetih mesecih letošnjega leta že 38 nesreč, med njimi tudi smrtno.

Večina nesreč se ne bi zgodila, če bi delavci spoštovali predpise in navodila za varno delo.

Po temeljnih organizacijah se je v devetih mesecih zgodilo naslednje število nesreč in bilo izgubljenih delovnih dni:

TOZD	število nesreč	število izgubljenih dni
Bohinj	11	145
Pokljuka	12	186
Jesenice	6	75
TOK	4	75
Gradbeništvo	1	9
Avtoprevoznništvo	4	197
GG BLED	38	687

Resnost (število izgubljenih dni na eno nesrečo) in stroški bolovanja zaradi ne-

sreč pri delu po temeljnih organizacijah so prikazani v naslednji tabeli:

TOZD	resnost	bolezni dne
Bohinj	13,2	1.613.000
Pokljuka	15,5	2.021.000
Jesenice	12,5	643.000
TOK	18,8	651.000
Gradbeništvo	9,0	80.000
Avtoprevoznništvo	49,3	2.829.000
GG BLED	18,1	7.837.000

Zaradi nesreče, ki se je pripetila že leta 1986, a zdravljenje še ni končano, je potrebno prišteti še 207 izgubljenih dni.

Delo, ki zaradi bolniške odsotnosti ni opravljeno, morajo opraviti ostali delavci; ker pa je normirano, jih mora biti toliko več.

Omenil sem že, da pride do nesreče ponavadi zaradi nespoštovanja predpisov o varstvu pri delu. Najpogostejše kršitve, ki se končajo z najtežjimi posledicami, so nespoštovanje varnostne razdalje pri podiranju gozdnega drevja in nepravilno sproščanje obviselih dreves. Da se drevo obes, je vzrok v nepravilnem zaseku in napačno oblikovani ščetini, povrhu tega pa sekači še klinov ne uporabljajo. Obvisela drevesa je dovoljeno sproščati le z obračalko, če pa ne gre, pa samo še s pomočjo traktorske vitle in nikakor ne drugače. Ko vsaki dve leti obnavljamo znanje iz varstva pri delu, vsi sekači pravilno odgovarjajo na vprašanje o sproščanju drevesa, pri delu pa dostikrat ravna napačno. Z željo, da bi presegli postavljeno normo, dostikrat opuščajo varnostne ukrepe. Pomanjkljivosti in nepravilnosti je še veliko in marsikatero bi lahko pri obiskih na deloviščih odpravili že neposredni vodje.

Tudi pri delu z mehanizacijo za spravilo lesa se dogajajo nepravilnosti. Posledica teh nepravilnosti so nesreče. Vzroki so podobni kot pri sečnji in izdelavi, največkrat neupoštevanje navodil za varno delo. Posebej nevarno pa je delo z gozdno mehanizacijo zaradi izrabljenosti strojev in pomanjkljivega vzdrževanja, kar se je vse pokazalo pri letnih tehničnih pregledih. Okvare zavor in krmilnih mehanizmov so pogoste, vendar delo s takimi stroji kljub temu teče dalje.

Če bi prišlo do nesreče zaradi tehnične pomanjkljivosti stroja, ne bo nikakršnega opravičila. Pokvarjen stroj mora takoj prenehati z delom ne glede na še tako velike delovne obveznosti. Vzdrževanje in popravila strojev je treba organizirati in izvajati tekoče in odgovorno.

Področje varstva pri delu imamo normativno dokaj dobro urejeno, pri praktičnem delu pa bo potrebno še marsikaj opraviti.

Še več pozornosti bo treba posvetiti izobraževanju in vzgoji delavcev iz varstva pri delu. Dosedanje oblike bo treba razširiti in poglobiti predvsem praktično usposabljanje delavcev za varno in samostojno delo.

Bogdan Špenko

Koliko je vredna priprava dela

Na gojitvenem in sečno-spravljenem seminarju novembra lani na Pokljuki smo se dotaknili tudi problema časa, ki je potreben za načrtovanje. Takrat sem sklenil in tudi drugim omenil, da bom v prihodnjem letu to tudi proučil. Rezultati proučevanja bodo zanimivi za gozdarske strokovnjake, zlasti za tiste, ki so vključeni v načrtovanje, manj pa za ostale.

Izbral sem si oddelek 44 v revirju Rudno polje. Oddelek leži v nadmorski višini 1300 do 1500 m in ima 48,10 ha površine. Pripada šestemu in sedmemu gospodarskemu razredu, združbe *Piceetum subalpinum* in *Adenostylo g. Piceetum*.

Porasel je s čisto smrekjo, pokriva pa ga sledeči sestojni tipi:

mladje in gošča	1,24 ha
letvenjak, drogovnjak	9,36 ha
mlajši debeljak	12,79 ha
starejši debeljak	23,47 ha

Po novem gozdnogospodarskem načrtu je predviden etat v višini 3.242 m³ (bruto).

Vsa dela sem opravil sam, razen trasiranja vlaka (ca. 60 % jih je strasiral sodelavec GG Bled v

pokoju). Strasiral je 9.245 m³ traktorskih vlak na površini ca. 43 hektarjev. Vse vlake so tudi izmerjene. Gostota vlaka je 214 m³/ha oziroma vlaka je na vsakih 46 do 47 metrov. V dvanajstih sečnih enotah je odkazano 4.414 dreves ali 1.755,76 kub. metrov neto lesne mase (srednje kubno drevo 0,40 m³). Z enim pomočnikom sem dnevno odkazal 535 dreves oziroma 212,69 m³. Za primerjavo navajam podatke z istega revirja, kjer je bilo odkazano 29.914 dreves oziroma 17.816,05 m³ neto lesne mase. Dnevno je bilo z dvema pomočnikoma odkazano 490 dreves ali 292,06 m³ pri 0,60 srednje kubnem drevesu.

Pri odkazilu sem točno evidencial vrste sečenj po gojitvenem načrtu oziroma po vzrokih sečenj. Evidencial sem sledeče sečnje:

prvo redčenje	49,16 m ³
izbiralno redčenje	748,09 m ³
svetliveno redčenje	366,45 m ³
priljavljiva sečnja	437,03 m ³
vetrolom	7,18 m ³
sušice	78,26 m ³
trasa vlake	16,79 m ³
poškodbe od strele	52,80 m ³

Čas vložen v izdelavo načrta:

A) Terenska dela

pregled terena, ugotavljanje stanja, določanje ciljev

10 ur

VP

trasiranje in izmera vlak	31	RV
odkazilo (odkazovalec/pomočnik)	66/66	RV
določanje vhodov za plan	12	2 VP, RV, TM

B) Pisarniška dela

priprava skic, formularjev in podatkov iz načrta	2,5	VP
risanje načrta	5,5	VP
vris vlak v skico	3,5	RV
izpolnjevanje obrazcev za normiranje	3	RV
kontrola obrazcev (24 kom)	0,5	VP
vnos podatkov v računalnik	16	Ad
kontrola vnosa	1	VP
risanje fitocenološke skice	1	VP — RV
tipkanje	1,5	Ad
kompletiranje načrta	2	VP

Seštevek vseh ur po delovnih mestih tako, kot se opravljajo po temeljnih organizacijah, je sledeč:

vodja priprave	28,5
revirni vodja	103,5
tehnik za mehanizacijo	3
administrator	2
pomoč pri odkazilu	66
Skupaj ur	203

Primer nisem obdelal kot šolski-učni, temveč kot vsakdanji.

Kritično priznam, da je bilo izdelavi gojitvenega načrta posvečeno premalo časa. Napredek pa je, da so strasirane vlake izmerjene in da so točno evidentirane vrste sečenj.

Zaključka ne bom delal. Navedel sem dovolj podatkov. Vsak pa lahko sam izračuna, koliko časa in truda je potrebno za pravo (na kubik ali na hektar), še posebno v večjih gozdno-gospodarskih enotah.

Jože Podlogar

pri povprečni debelini 6 do 7 cm. Zanimivi so tudi poskusi s predraslami iglavci (jelka ima prednost 3 do 15 let), ki pa jih potem bukev dohiteva. V drogovnjaku hrasta in bukve zelo zgodaj izločijo konkurente in se izrazito usmerijo na izbrance. Za nas je to premajhno število 500 do 700 izbrancev, ki se po tretjem redčenju skrčijo na 300 osebkov. Končni cilj je samo 100 do 150 izbrancev na 1 ha v proizvodni dobi 160 do 180 let. Redčenja tako znašajo povprečno 15 do 20 % lesne mase!

Posebej zanimiv je bil obisk v Lesoprojektu, ustanovi, ki izdeluje ureditvene načrte na Slovaškem. Ima 8 podružnic in zajema skupno 50 lesnih zavodov s površino gozdov 25 do 30.000 ha. V deželi je okoli 170 milijonov m³ lesne zaloge, letni prirastek je 3,5 m³/ha. 43 % je iglavcev, 57 % pa listavcev. Povprečna ureditvena enota je velika 5 do 6.000 ha.

Načrte izdeluje ekipa 5 do 6 ljudi, od tega trije z visoko izobrazbo, ki so specialisti za posamezna področja. Vsi podatki s terena se obdelajo v skupnem računalniškem centru. V starih sestojih uporabljajo popolno premerbo, v mlajših sestojih pa statistične metode. Posebno poglavje so njihove karte. Izdelane so zelo pedantno in v merilu 1 : 5.000, tehnološka karta v merilu 1 : 10.000. V teh kartah je vrisana celo smer podiranja, površine za nego in podobno. Ne poznajo pa podrobne priprave dela (skica gojitvenega in sečno-spravnega načrta).

Obveznost izvrševanja načrta je stroga, po odsekih $\pm 10\%$, v gospodarski enoti pa odstopanje ni dovoljeno. Izvajanju primerno so tudi nagrajeni izvajalci načrta.

Celovita ocena njihovega urejanja bi bila nekako naslednja: centralistično planiranje precej v detajle, brez pravih možnosti za kreativno dopolnjevanje iz prakse. Organizacija dela je dobra, izdelki pedantno izvedeni. Računalniška obdelava zajema večji obseg kot pri nas v SRS. Tabelarni del načrta je na primer kompletno izdelan na računalniku.

— — —

Povsem drugačen model urejanja gozdov smo videli v ZR Nemčiji. Na univerzi v Göttingenu nas je sprejel dr. Horst Krämer, znani strokovnjak za urejanje gozdov. Značilnosti urejanja gozdov v Zvezni republiki Nemčiji so naslednje:

Vsaka dežela ima različno organizacijo tako v državnih

kot v zasebnih gozdovih. V severni Nemčiji so biroji za gozdarstvo načrtovanje direktno pod ministrstvom, v južni Nemčiji pa ima vsaka gozdarska direkcija svoj načrtovalni oddelek. Cilji pri gospodarjenju so izpolnjevanje lesno-proizvodnih, varovalnih in socialnih funkcij gozda. Vse delo pa temelji na osnovnih gospodarskih zakonih: splošna družbena korist, trajnost gozdov in gospodarnost. O gospodarnosti, ki je v Nemčiji vgrajena v vsako delo, nekaj več besed. To pomeni, da z določenimi sredstvi želijo narediti čim več, ali za določeno delo porabiti čim manj. Tako presojo tudi vse gozdnogospodarske cilje in iščejo najboljše kombinacije drevesnih vrst. Odklanjajo pa zagotavljanje trajnosti na manjših obratih po neki formuli. Smiselno je preizkušanje trajnosti le na večji površini, ker bi sicer gozdu vsiljevali razmerje razvojnih stopenj in druge »normale« (do 5.000 ha le preizkušajo trajnost).

Urejanje gozdov zajema sicer vse že znane naloge, t. j. kartiranje rastišč, inventura sestojev, analize in smernice. Posebnost je preizkus izvršitve načrta, tako imenovana procesna analiza, kjer se praktično preveri predloga načrtov in po potrebi korigira. Pri nas to delo opravimo ob sodelovanju s prakso, vendar ne dovolj sistematično.

V ZR Nemčiji npr. ne načrtujejo podrobnosti v srednjedobnih sestojih, razen za celstratum. Tako ima praktik možnost prilaganja gojitveni situaciji, nujna pa je usmeritev iz načrta.

Zanimiv je razvoj metod urejanja. Doslej so stare sestoje polno premerili, reprezentančne metode so uporabljali v homogenih srednjedobnih sestojih, metode cennitve s pomočjo bonitete in starosti pa so jim dajale preznike ocene (kot pri nas!).

Ker se popolna premerba zmanjšuje po obsegu, so mnenja, da bi morali izpopolniti reprezentančne (vzorčne metode). Donosne tablice so namreč preveč splošne, kaj šele, da bi jih uporabljali v drugih deželah.

Po mnenju dr. Krämerja potrebuje naslednje podatke: starost sestoja, zgorjnjo višino sestoja, temeljnico z dendrometrom, nato ugotovi prirastek po donosnih tablicah. On je tudi razvil tablice za redčenja po zarasti sestoja: 80 % zarasti od normale pomeni 80 %-no višino redčenj po tablicah, vendar v vsakem primeru v praksi delaj z glavlo!

(Nadaljevanje na 6. strani)

Strokovno potovanje na Slovaško in v ZR Nemčijo

V dneh od 4. do 10. oktobra je bila na pobudo splošnega združenja gozdarstva Slovenije, v organizaciji in pod vodstvom dr. Marjana Kotarja iz BF strokovna ekskurzija na Slovaško in v ZR Nemčijo. Namen ekskurzije, ki so se je udeležili urejevalci in gojitelji iz SRS, je bilo seznanjanje z delom in dosežki na gozdarski fakulteti v Zvolnu in Göttingenu.

Prvi dan je bil namenjen samo vožnji preko Dunaja, Bratislave do Zvolna. Naslednji dan so nas sprejeli na gozdarski fakulteti v Zvolnu, kjer je skupen objekt za gozdarje in lesarje. Zunanji videz je motila slabo vzdrževana fasada, notranjost pa je bila vzorno čista, z bogatimi razstavnimi vetrinami po hodnikih. Sprejem v njihovi zbornični sobi je bil topel, a s pripombo, da si fakultete podrobneje nismo smeli ogledati, ker ministrstvo tega še ni odobrilo. V ČSSR sta samo dve gozdarski fakulteti, druga je v Brnu. Diplomanti fakultete se lahko zaposlijo, ločijo pa jih na boljše — z rdečimi in na dobre s plavimi diplomami.

Gozdarska fakulteta izdelava svoj program na temelju državnega plana. Zajema področja gospodarjenja in nege krajine, izkoriščanje gozdov, inventure gozdnih fondov in razvoj metod. Kar 180 pedagogov tretjino časa porabi za raziskovalno delo, ki pa ima uporabno vrednost v praksi. Letno se vpiše 120 študentov, študij traja enako

kot pri nas štiri leta. Velika prednost pri študiju je praktično delo na fakultetnem posestvu, ki meri 8.000 ha. Posestvo je razdeljeno na tri revirje, ki so različni po sistemu gospodarjenja: zastorno, skupinsko postopno in prebiralno gospodarjenje. Postavljene imajo številne raziskovalne ploskve z velikimi kombinacijami na različnih rastiščih v različnih razvojnih fazah in sestojnih zgradbah. Po drevesnih vrstah je sestav naslednji: bukev 30 %, hrast 17 %, jelka 16 %, gaber 10 %, bor 9 %, smreka 8 %. Tudi tu se starejša jelka suši, v mladovju pa se pogosto pojavlja, ako je varna pred divjadjo.

Pri zastornem gospodarjenju posebej poudarjajo izbiro pripravljalne sečnje, ki naj bi bila tri do štiri leta pred seminskim letom. Poln obrod semena je važnejši za nabiranje semena kot pa za naravno obnovo konkretnega objekta. V gošči prve posege opravijo v višini do 2 m, drugi ukrep pa v starosti okoli 20 let (4 do 5 m).

Prvo redčenje naj bi bilo

(Nadaljevanje s 5. strani)

Zanimivo je, da so pričeli uporabljati tudi švicarsko metodo stalnih vzorčnih ploskev (pri nas v veljavi že od 1972. dalje).

Dobili smo tudi kratko informacijo o obolenosti gozdov v ZRN (naj omenim, da je v nemških strokovnih revijah zelo veliko člankov o obolenosti gozdov, znatno več kot v našem prostoru).

Poškodovanih je 50 % gozdov, najnovejše raziskave kažejo, za razliko od prejšnjih, na večjo poškodovanost listavcev: 60 % listavcev, 37 % iglavcev. Poškodovanosti ne smemo posploševati, ker je zelo lokalno obarvana. Dejstvo je, da so pri stalni negovanosti utesnena drevesa bolj poškodovana. Poškodbe so obsežnejše v južni Nemčiji in v višjih legah. Posledica je zmanjšan prirastek in predčasno izkoriščanje starih sestojev. Pri tem je zanimiva ugotovitev, da je prebiralna oblika manj primerna, ker ima izrazito vertikalno razgibanost in lažji pristop polutantov.

Na koncu naj omenim, da so v področju Harz usmerjeni v sonaravno gospodarjenje. Pri umetni obnovi, ki obsega manjši del obnove, je sadnja redka: 2500 do 3000 sadik. Pri negi vsa gojitvena

dela: čiščenje, redčenje opravijo zelo zgodaj, da oblikujejo dobro krošnjo in stabilnost; pri smreki vsa redčenja do višine 15 m, izbiralna, visoka, a shematska redčenja. Pozneje izvajajo šibka; nizka redčenja. Težijo k daljšim proizvodnim dobam in zelo jasnim ciljem pri izboru drevesnih vrst. To smo videli tudi na številnih objektih na terenu, kjer so bili izbranci shematsko razporejeni in v preskromnem številu (za nas).

Za razliko od vtisa iz Slovaške bi lahko rekli za severno Nemčijo naslednje: po pričakovanju gospodarno, racionalno in z jasnimi usmeritvami, vendar večja prilagodljivost praktičnim problemom. Zanimivo je, da v zasebnih gozdovih, ki prevladujejo, načrtovanje niti ni obvezno. Vendar je pri obdavčenju koristno imeti načrt. Enak mehanizem velja pri poškodovanih gozdovih. Lahko sekaš več, če imaš poškodovano drevje, vendar imaš pri obdavčenju olajšave.

Udeleženca ekskurzije B. Arh in J. Košir se zahvaljujeva Gozdnemu gospodarstvu Bled, da je omogočilo poučen izlet na Slovaško in v ZR Nemčijo.

Janez Košir

Poročilo o ekskurziji DIT gozdarstva Bled na Slovaško in Češko

Čeprav časi niso najbolj primerni, se naši ljudje še vedno odločajo za potovanja. Potovanja pa so razkošna ali skromna. Jugoslovani potujemo večinoma skromno — s slabšimi avtobusi in v hotele nižjih kategorij. Pa kljub temu je naših turistov videti po Evropi še dovolj.

Tako je bilo tudi letošnje potovanje, ki ga je organiziral DIT gozdarstva GG Bled in ki je imelo prvi namen spoznavati gozdarstvo Češkoslovaške in širiti naše obzore.

V vseh pogledih je Češkoslovaška dovolj zanimiva država. Ima dobro tehnično tradicijo in kljub povojnim neugodnim posledicam je to še vedno čutiti. Dežela je obdarjena z naravnim bogastvom. V teh časih je najpomembnejši uran, kjer je baže Češkoslovaška vodilna na svetu. Krajina je raznolika, urbano ugodno poseljena, z obilo trgov in malimi mesti, vmes pa vasice, ki jih obdajajo lepo obdelana polja in gozdovi. Teh je kar 35 %, gospodarstvih, lepo gojenih z manj grmišč in varovalnih površin kot pri nas.

Država je poznana po številnih toplicah, lepi naravi in kulturnih spomenikih. Kot

središče Evrope je bila kulturno vedno med prvimi in prav na tem področju je bila naša dežela tesno povezana s Čehi.

V Pragi so najboljše univerze in kulturni zavodi — še danes pa tja odhajajo tudi naši študentje. Tudi čustveno smo bili vedno povezani s Čehoslovaki, od najstarejših časov Velike Karantanije do predvojnih in povojnih sokoških zletov in političnih peripetij v predzadnjem času.

Naš ožji cilj je bilo mestece Zvolen na Slovaškem. Upravni odbor DIT gozdarstva Bled se je že pred meseci povezal s tamkajšnjimi gozdarji, ki naj bi nam pred-

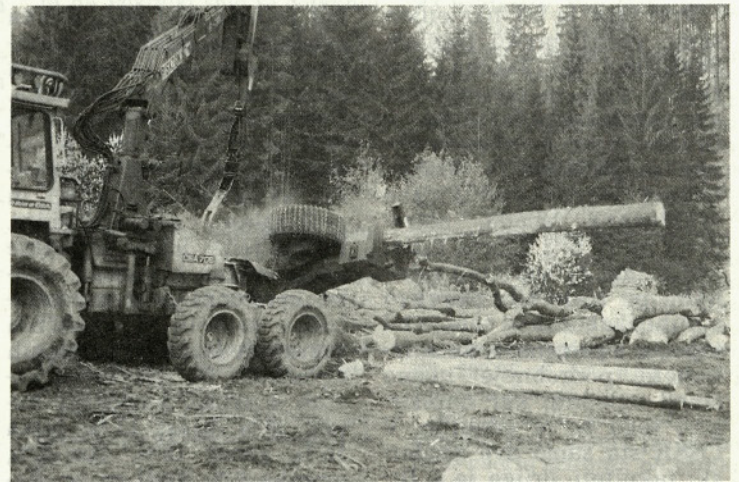
stavili nekaj njihovih obratov v področju Nizkih Tater in slovaškega Rudogorja.

Ob takih ogledih so najbolj zanimive primerjave med našim in njihovim — to je gostiteljevim — delom.

Marsikoga je presenetilo veliko umetnega pogozdovanja, mnogo več, kot ga opravljamo pri nas.

Letno posadijo v gozdovih 95 % iglavcev in samo 5 % jim zraste po naravni poti. Prav tako posadijo presenetljivo veliko število listavcev, kar 40 do 60 % in samo okoli 40 % je naravnega pomladka.

En obrat obsega površino 8.000 ha, posekajo pa 55.000 m³. Lesna zaloga na hektar je 500 m³. Njihova mehanizacija je tipska — vse opravijo z LKT, ki je njihov nacionalni gozdni traktor. Poskušali so že z uvoženimi, pa so se vrnili na svojega. Vlak imajo 30 m' po hektarju, cest 5 m'. V primerjavi z nami zelo malo, vendar jim tereni dopuščajo privlačenje na več kot 1000 m daleč. Cela debla na pripravljenih skladiščih s procesorji razžagujejo, obvejujejo in pripravijo za odvoz. Ti so švedski ÖSA 260 stroji, ki jim opravijo veliko dela, saj na dnino pripravijo 150 do 200 m³ lesa. Sekači so opremljeni s Husquarnami in nasploh z žagami iz zahodnega uvoza. Zaenkrat s procesorji opravljajo 25 % dela na posekih. Ti zahtevajo dobro pripravo dela, za nas pa bi bili le malo kdaj primerni.

Le 700 ha površine obdeluje en gozdar, kar je v primerjavi z nami zelo malo. Ta ima mnogo obveznosti s pogozdovanji, gojitvenimi deli pozneje, z eksploatacijo in z lovom. Vendar vse kaže, da smo pri nas mnogo bolj tehnično usmerjeni in je naš glavni opravke le pridobivanje lesnih mas. Vprašanje pa je, koliko časa še? (Vedno manj smo gozdarji v klasičnem pomenu, vedno bolj le manipulanti in iskalci novih mas!)

Izgleda, da jih naš in močev evropski tempo dela še ni dosegel, saj mnogo več delajo na biološkem področju.

V bližini gozdnega delovišča so nam pokazali še (gozdno) drevesnico, ki je bila 10 ha velika, ki pa ni vzbudila posebne pozornosti. Sadike so bile slabe in nevitale. Ob drevesnici je bil dovolj zanimiv obrat za izdelovanje krmil za divjad. Veje in gozdne odpadke razsekajo, ločijo vejevino z iglicami in lesne odpadke posebej. Igllice zdrobijo in pomešajo s slamo in melaso — končni produkt so briketi za krmiljenje divjadi. Lesni deli — lesovina — pa jim služi za kurjenje peči v obratu, kjer dokončno napravijo krmilne brikete.

S ponosom so nam pokazali tudi lepo ohranjen del gozdne železnice, ki je obratovala tričetrt stoletja. 120 km železnice je bil velik objekt in glavno postajo so ohranili kot muzej.

Slovaki so posebno za nas Slovence zanimiv narod. Njihov jezik je zelo sličan našemu in smo se večidel lahko sporazumevali vsak v svojem materinem jeziku. So eden najmanjših slovanskih narodov v Evropi na vzhodu. Mi smo najmanjši na zahodu. Sami sebe imenujejo Slovenci, kakor se imenujemo tudi mi. Oboji smo tako ohranili naziv, ki je najbolj podoben veliki skupini narodov — Slovanov. Znanstveni-

ki, zlasti filologi, so se o tej zanimivosti tudi že razpisali.

Enodneveni strokovni del ekskurzije je bil na Slovaškem dovolj zanimiv. Strokovno res nismo mnogo pridobili, začutili pa smo njihov delovni utrip, njihovo mentaliteto in njihova prizadevanja.

Naslednji dan je bil posvečen kulturno-turističnim ogledom, kjer vsakega obiskovalca dobesedno prevzame prelepa Praga.

Kljub nekaterim pomanjkljivostim, zlasti zaradi turističnega vodiča, ki ni bil pripravljen za to potovanje, je bila ekskurzija zelo uspešna

in je mnogo prispevala k našemu društvenemu življenju.

Marjan Zupan

Ekologija je aktualna tema

Slabšanje življenjskega okolja je zaradi zastrupljanja zraka in vode že vidno prizadelo zdravje rastlin, živali in ljudi. Neugodno je vplivalo tudi na gospodarstvo. Zato je konec maja republiška konferenca SZDL Slovenije organizirala problemsko konferenco z naslovom: Ekologija, energija, varčevanje.

— Ekologija je veda o življenjskem okolju.

— Pridobivanje energije je glavni krivec za poslabšanje okolja, ker je v največji meri pridobljena z izgorevanjem nafte in premoga.

— Varčevanje je temeljna usmeritev za načrtovanje bodočnosti, da bomo preživeli politično, gospodarsko in biološko.

Gozdarji ugotavljamo velike škode zaradi umiranja gozdov. Naše društvo inženirjev in tehnikov je ta problem obravnavalo na svoji zadnji skupščini. Naše podjetje ima posebno študijo, ki je bila narejena na inštitutu. V okviru SOZD GLG smo organizirali okroglo mizo na Gorenjskem sejmu kmetijstva in gozdarstva z naslovom: Predstavitev stanja okolja na Gorenjskem s podarkom na gozdovih.

Rezultati republiške anketne o prizadetosti gozdov so

zastrašujoči tudi za Gorenjsko. Več kot polovica dreves je že poškodovanih. Glavni onesnaževalci so industrijski centri (Jesenice), mesta in rudnik urana Žirovski vrh. V preteklih 30 letih se je Slovenija razvila in uvrstila med bolj zastrupljena okolja Evrope, ki je najbolj onesnažena celina sveta. Premalo se zavedamo, da tudi take posledice povečujejo družbeno krizo naše sedanosti. Zato so misleči Slovenci začeli ekološko osveščati našo javnost.

Prvi cilj v začetku omenjene problemske konference SZDL je mobilizacijski dokument, ki naj pripravi republiško skupščino, da bo spremenila srednjeročne plane v »mehko varianto«, ki predvideva smotrno in varčno ravnanje z energijo in preusmeritev kvantitete v kvaliteto. To je smer od samouničevanja k preživetju.

Gozdarstvo kot prvi oškodovanec v današnji ekološki krizi je na konferenci potegnilo krajši konec. Uvrščeno je med ekološke grešnike zaradi vidnih napak pri gradnjah prometnic. Nastopi gozdarjev, ki so terjali družbeno pomoč, so naleteli na gluha ušesa voditeljev razprave.

Tudi v naši delavni organizaciji bomo morali razčistiti vzroke in posledice, ki zadevajo spremenjene pogoje gospodarjenja z gozdovi. Priznamo pojav umiranja gozdov, nismo pa se še dogovorili za spremembo vseh ukrepov v spremenjenih razmerah. Strokovnjaki se vsak po svoje trudimo najti pravo pot, nismo pa še združili naporov na ustrezen način.

Ivan Veber

AUSTROFOMA 1987 razstava gozdne mehanizacije

Tehnološki zaostanek v gozdni proizvodnji slovenskega gozdarstva je proti deželam razvite Evrope iz dneva v dan večji. Samo kratek pogled v naše mehanične delavnice zgovorno pove vse. Imamo stroje, katerih letnice segajo že v zgodovino, mi pa jih še naprej uporabljamo (beri: popravljamo) in nanje planiramo take količine, kot bi bili to novi brezhibni stroji. Pa ni samo mehanizacija tista, ki nas zadržuje na poti razvoja. V mislih imam prav tako pomembne pripomočke, tehnološke izboljšave, organizacijo proizvodnje in še kaj, kar v razviti Evropi vidno napreduje.

Da obdržimo stik in smer razvoja gozdne mehanizacije in gozdarstva nasploh z razvito Evropo, smo si predstavniki Gozdnega gospodarstva Bled odšli ogledat veliko manifestacijo gozdne mehanizacije, tehnologije in opreme, ki je bila 7. in 8. oktobra v Avstriji, kjer naj bi kar največ pridobili.

Ogled je bil organiziran na nivoju republiškega združenja gozdnogospodarskih organizacij. Z avtobusom potovalne agencije »Kompas« smo prispeli na Dunaj in preostanek dneva izkoristili za ogled kulturnih znamenitosti avstrijske prestolnice. Naslednjega dne smo se odpravili proti Würflachu, ki leži blizu Wienerneustadta. Smerokazi so nas z asfaltne ceste usmerili na gozdno, ki se je vila skozi borove sestoje in po nekaj kilometrih vožnje smo prispeli na cilj. Sprejela nas je množica obiskovalcev, ki so živahno oblegali prve paviljone na centralnem prostoru demonstracijskega kompleksa. Takoj se je tudi nas polotila časovna mrzlica, saj smo imeli na ogled komaj nekaj več kot štiri ure časa.

Celotna predstavitev je pote-

kala na obsežnem gozdnem kompleksu, kjer je bila na 17 mestih prikazana mehanizacija in tehnologija gozdne proizvodnje in drugih del v gozdu (od sadnje, zaščite, gojitvenih del, poseka, vseh sodobnih načinov spravila, pa do odvoza lesa iz gozda).

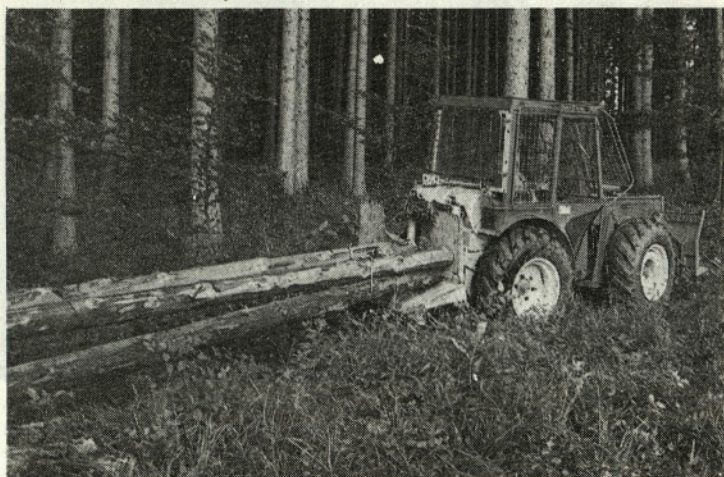
Centralni prostor je obsegal več razstavnih paviljonov različnih firm, ki so razstavljale različne proizvode namenjene gozdarstvu. Zaščitna sredstva za gozdne delavce, motorne žage, orodja, zapenjalne in kolesne verige, škiprice in še mnoge druge drobne pripomočke.

— Na terenu smo si najprej ogledali večbomenski vitel s stolpom — stolpni Sokolič »TURMFALKE«, izdelek Voest-Alpine, ki je spravljal les navzgor. Nič posebnega bi rekli, če bi to ne bilo elektronsko daljinsko upravljanje vozička z eno samo ročico. Nobenih težav pa mu ne predstavlja tudi spravilo navzdol, kar pri nas s podobnimi napravami še ni uspelo.

Na istem objektu je bil prisoten še LKT 81, ki ga pa mi že dobro poznamo.

— Na drugi točki je spravilo opravljal traktor z zgibno polprikolico »VALMET 832«. Štirimetrski sortimente je nakladal z nakladalno napravo, ki ima doseg pobiranja do 10,3 m. Teren, na katerem se je to delo opravljal, je bil seveda lahek, sortimentali so bili lahki in tudi odprtost z gozdnimi prometnicami optimalna.

— Na tretjem prostoru nas je sprejel ropot večjih strojev. Zgibni kolesnik »HOLDER« je spravljal cela drevesa iz drogovnjaka k cesti, kjer jih je mini procesor »PATU 30«, montiran na traktor, obvejeval in krojil. Problem vejevine so rešili z rezkanjem.

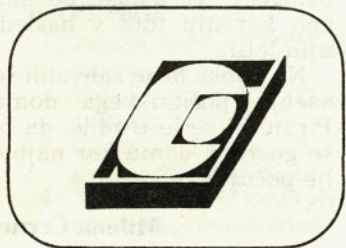
Mali zgibnik »HOLDER« učinkovit tudi v težkih terenih

— Četrty primer smo si ogledali v starejšem smrekovem sestoj, kjer se je opravljal končni posek. Spravilo je bilo lahko, zato sta težka traktorja firme »FENDT« imela velik učinek. Zanimivost na traktorju je bila prva rampalna deska, ki je bila brez ploščatega dela (samo ogrodje) in pa zadnja naletna deska v obliki ponvice, ki se ob vožnji normalno hidravlično dvigne in

tako tovor razbremeni vitlo.

— Naslednja predstavitev je bila namenjena obnovi gozda. Predstavljen je bil lahek sadilec za manjše sadike (dveletne). Sadike so bile zložene v posebne hrbtno transporterje, ki jih delavec brez težav prenaša po terenu. Zaščito sadike pred objedanjem divjadi so prikazali z izredno majhno škropilnico velikosti

(Nadaljevanje na 8. strani)

(Nadaljevanje s 7. strani)

otroške igrače (pištola na vodo), ki je povezana s cevčico in rezervoarjem, ki ga delavec nosi na hrbtu. Starejše faze (letvenjak, drogovnjak) so zaščitili pred lupljenjem s posebnimi plastičnimi trakovi.

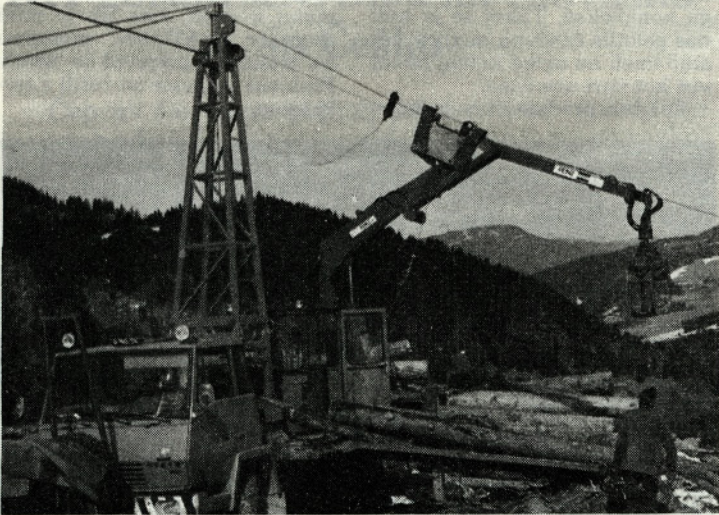
— Šesto mesto je bilo namenjeno zopet spravi. Kolesni traktor »STEYR« je kot pogonski stroj služil stolpnemu večbobskem vitlu »TALSTAR«, na drugem mestu pa tribobskemu vitlu »HSO 300«. Na tem mestu je bila prikazana tudi polprikolica, ki ima močno vitlo, tovor pa se nanjo nasloni le s sprednjim delom.

— Sortimente iz redčenja v mešanem gozdu, smreke in buke, je iz vrtače spravljal »IGLAND-PRIMAX«, ob cesti pa je cela drevesa obžagoval in krojil procesor »KP 40«, kateremu je posebna delovna glava montirana na mobilno roko, skupaj pa je kot priključek močnejšega traktorja.

— Zanimivost osmega delovnega mesta je bil vitel »TIGER«, montiran na tritočkovni sistem traktorja STEYR. Posebnost tega vitla je ta, da se naletna deska spusti na tla in hidravlično pritiska v tla toliko časa, da so zadnja kolesa dvignjena od tal. S tem doseže tako stabilnost celotnega traktorja, da se le-ta ob privlačenju bremena spredaj ne dviga. Vitel ima visoko vrstico, kar se olajša privlačenje.

— Deveto mesto je bilo zopet v znamenju polprikolice firme »BRUNETT«, ki deluje enako kot opisana na delovni točki 2.

— Najzanimivejše mesto je bilo deseto, kjer je dolgo spravilo (ca. 400 m) navzdol opravljal »KOLLERJEV« večbobski vitel na srednje razdalje z zložljivim stolpom montiranim na kamion.

Na nosilko je bil postavljen avtomatski voziček »KOLLER« z zbirnim sistemom. Poleg tega je bila na zadnjem delu kamiona postavljena nakladalna naprava »PENZ«, ki celotno breme vozička umakne na poljubno mesto na cesti.

— Enajsta in dvanajsta točka je bila v znamenju radio zvez in motornih vitlov za žične žerjave na dolge razdalje.

— Japonci so se predstavili z malim zgibnikom »IWAFUJI«, ki po sposobnosti pokriva terene naših goseničarjev.

— Pozabili niso niti na ročno spravilo. Predstavljeni so bili

plastični žlebovi, ki jih sestavijo v drčo za spuščanje drobnih sortimentov.

— Na naslednjih prostorih je bilo nekaj strojev za delo v drevnicah, sadilec, škropilnice, izruvač...

— Na končni točki pa je bila demonstracija nakladalnih naprav, ki se odlikujejo z večjim obsegom pobiranja in večjo močjo.

Celoten prikaz je bil odličen, žal nam čas ni dopuščal podrobnega ogleda. Najbolj uporabni stroji za naše razmere so bili:

— stolpni Sokolič (Turmfalke), ki bi pokrival žično spravilo tako navzgor kot tudi navzdol na razdaljah do 450 m. Voziček se elektronsko daljinsko upravlja in je opremljen s ciljno avtomatiko za zaustavljanje vozička;

— žični žerjav K 500 na srednje razdalje, ki obvladuje daljše relacije tako za spravilo navzgor kot navzdol. Bistveno pri tem je, da vleče težje breme (tudi do 5000 kg). Če pa ima montirano še nakladalno napravo, je rešen problem prostora za razkladalno postajo;

— mala zgibnika IWAFUJI in HOLDER bi marsikje nadomestila goseničarje, obenem pa s svojo hitrostjo predstavljata večjo ekonomičnost;

— mobilni procesor kot priključek traktorja bi na naših platojih ob ustrezni pravilni tehnologiji v redčenju marsikje predstavljal korak naprej k sodobnejši tehnologiji proizvodnje;

— tudi pri gojitvenih in varstvenih delih bi z minimalnimi stroški lahko povečali učinkovitost. V mislih imam zaščito sadik s priročnimi škropilnicami, prenos sadik z nahrbtniki, sajenje z malimi sadilniki, uravnavanje zmesi s škarjami...

Kakšne so ergonomske značilnosti teh strojev in naprav nam v podrobnosti ni uspelo ugotoviti, vendar je bil prvi vtis zelo pozitiven. Tudi organizacija dela je bila na visoki stopnji, saj tudi njim človeški faktor predstavlja velik strošek proizvodnje.

Cilj našega ogleda je bil nekoliko dosežen, saj smo videli praktično tehnologijo cele zahodne Evrope, ki tudi v svetovnem merilu igra najvidnejšo vlogo.

Kako bomo lovili korak s to tehnologijo mi, ni odvisno od nas samih, pač pa tudi od gospodarskih razmer.

Andrej Avsenek

Podporne konstrukcije iz plastičnih gabionov

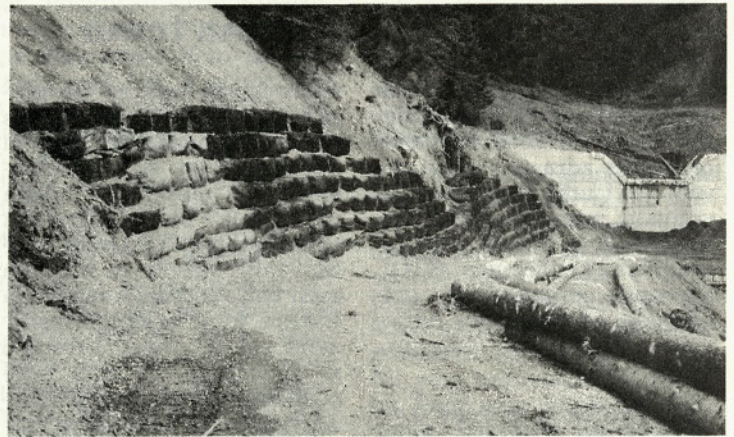
Na gozdnih cestah v težkih terenih imamo skoraj vedno veliko objektov, kateri gradnjo takih cest še podražijo. Tako so na cesti Suhelj—Jerebikovec velik delež stroškov predstavljali oporni zidovi iz betonskih elementov — kašte. Kot prvi v Sloveniji smo na tej cesti kašte nadomestili z opornimi zidovi iz plastičnih gabionov. Hitra gradnja, postavitve zidu brez temeljev, polnenje mrež z materialom iz neposredne bližine nam omogoča, da je gradnja z gabioni od klasične kašte cenejša kar za 116 %. Poleg tega se oporni zid iz netlon mrež lahko ozeleni. Tako se bolje in lepše vklopi v okolje,

kar je za nas še posebej primerno. Prav tako te zidove lahko prilagajamo terenu, kar nam omogoča gradnjo v krivinah. Tudi karakteristike same netlon mreže glede mehanskih, fizikalnih in kemičnih lastnosti so dokaj ugodne.

Samo delo z gabioni in oporne zidove so si ogledali predstavniki vseh gozdnih gospodarstev na področju Slovenije. Mnenja so bila dokaj deljena. Obstojele so predvsem dileme o vzdržljivosti in trajnosti tega zidu.

Vsekakor pa je bila taka gradnja veliko cenejša, oporni zidovi pa služijo svojemu namenu.

Stane Kunej

Nekaj o našem letovanju

Kljub vedno bolj priljubljenemu zimskemu športu še vedno največ letnega dopusta izkoristimo poleti na morju. Delavci Gozdnega gospodarstva Bled lahko letujemo v štirih krajih, in sicer v počitniškem domu v Piranu, v počitniških prikolicah v Premanturi, v Rovinju in na Krku. Počitniški dom in počitniške prikolice je bilo letos možno koristiti od 20. junija do 20. septembra. Vsak delavec letuje 10 dni, prav tako se gostje v prikolicah menjavajo desetdnevno.

Kapaciteta počitniškega doma je 38 ležišč in 7 pomožnih ležišč. Cena penziona za delavce GG Bled in za odrasle svojece brez lastnega dohodka je bila v sezoni 3.345 din, cena za prikolico pa 2.750 din/dan. Vedno več delavcev se odloča za bivanje v počitniškem domu in v prikolicah. Zato bo treba v bodoče popestriti počitniško ponudbo.

V letošnji sezoni je od 435 delavcev koristilo počitniški dom 100 družin, počitniške prikolice pa 32 družin. Glede na pomanjkanje počitniških kapacitet ob morju

ni možno ustreči vsem prosilcem. Tako se vseh prosilcev v počitniške prikolice ne da razporediti vsako leto. Upokojeanci so zaradi tega razporejeni v pred in po sezoni. Delavce na podlagi prijavi in usklajevanja razporedi počitniški odbor, ki upošteva sprejete kriterije za razporejanje.

V letošnjem letu so nam predstavniki Gozdnega gospodarstva Brežice ponudili za oddih naših delavcev skozi vse leto bungalov v Čateških toplicah. Bungalov ima površino 30 m² in je montajna izvedba. Objekt sestavljajo štirje prostori in pokrita terasa z vrtno garnituro. Poleg navedenega je objekt opremljen z osnovno posteljnino in kuhinjsko posodo. Svoj dopust v Čateških toplicah je koristilo 10 naših delavcev. Te usluge bo možno koristiti tudi v naslednjih letih.

Na koncu bi se zahvalili še osebju počitniškega doma Piran, ki se je trudilo, da bi se gostje v domu kar najbolje počutili.

Milena Černe

Izvolili smo delegate v samoupravne organe

Dne 21. 5. 1987 so bile izvedene volitve v vse organe samoupravljanja v temeljnih organizacijah in v organe delovne organizacije.

1. V svet delovne organizacije so bili izvoljeni za mandatno dobo 2 let:

a) Izmed delavcev:

TOZD gozdarstvo Bohinj

1. Cerkovnik Martin
2. Pejić Ivo (1945)
3. Zupan Anton

TOZD gozdarstvo Pokljuka

1. Černigoj Cveto
2. Kapus Miro
3. Marić Marko

TOZD gozdarstvo Jesenice

1. Babić Ilija
2. Jerovšek Kostja
3. Strajnar Polde

TOZD gozdno avtoprevoznništvo in delavnice

1. Koren Alojz
2. Pogačar Franc
3. Stare Jože

TOZD gozdno gradbeništvo

1. Guzelj Jože
2. Pretnar Leopoldina
3. Vidic Albert

TOK

1. Avsenek Andrej
2. Budkovič Alojz
3. Lapuh Nikolaj

Delovna skupnost skupnih služb

1. Lavrih Bojan
2. Toman Valentin
3. Urbanč Julijana

b) Izmed kmetov — članov TOK

1. Frelj Franc, Češnjica 47
2. Ogrin Franc, Grajska 31, Boh. Bistrica
3. Zupanc Martin, Srednja vas 11
4. Burja Janez, Boh. Bela 83
5. Golc Janez, Muže 6, Zasip
6. Slivnik Valentin, Podhom 13
7. Černe Vid, Koroška 3, Kranjska gora
8. Kosmač Jože, Javorniški rovt 31
9. Pezdarnik Slavko, Dovje 26
10. Bešter Jože, Ovsiše 20
11. Resman Alojz, Zapuže 20
12. Valant Albin, Bodešče 17.

2. V odbor za samoupravno delavsko in kmečko kontrolno GG Bled:

1. Zupan Anton (TOZD gozdarstvo Bohinj)
2. Polanc Janez (TOZD gozdarstvo Pokljuka)
3. Gartner Franc (TOZD gozdarstvo Jesenice)
4. Mužan Jože (TOZD gozdno avtoprevoznništvo in

delavnice)

5. Janc Franc (TOZD gozdno gradbeništvo)
6. Pogačar Zdenka (DSSS)
7. Anderle Franc (TOK — kooperant).

3. V skupno disciplinsko komisijo GG Bled:

1. Kunstelj Štefan (član, TOZD gozdarstvo Bohinj)
2. Šabančević Azis (namestnik člana, TOZD gozdarstvo Bohinj)
3. Podlogar Jože (član, TOZD gozdarstvo Pokljuka)
4. Ličef Slavko (namestnik člana, TOZD gozdarstvo Pokljuka)
5. Mertelj Alojz (član, TOZD gozdarstvo Jesenice)
6. Gartner Franc (namestnik člana, TOZD gozdarstvo Jesenice)
7. Vodnjov Pavel (član, TOZD gozdno avtoprevoznništvo in delavnice)
8. Jamar Janez (namestnik člana, TOZD gozdno avtoprevoznništvo in del.)
9. Barbarič Štefan (član, TOZD gozdno gradbeništvo)
10. Soklič Janko (namestnik člana, TOZD gozdno gradbeništvo)
11. Špenko Bogdan (član, DSSS)
12. Ahac Boris (namestnik člana, DSSS)
13. Zorec Peter (član, TOK)
14. Jelovčan Franc (namestnik člana, TOK)
15. Kunej Jelka, zunanji član
16. Por Jaka, zunanji član

Predsednik komisije

1. Špenko Bogdan (DSSS)
2. Ahac Boris (namestnik predsednika, DSSS).

4. V delavski svet SOZD GLG:

1. Peterman Jože (TOZD gozdno avtoprevoznništvo in delavnice)
2. Veber Ivan (TOZD gozdarstvo Bohinj)
3. Zupanc Martin (TOK).

5. V odbor za samoupravno delavsko kontrolno SOZD GLG Bled:

1. Jekler Ivan (TOZD gozdarstvo Pokljuka).

6. V delavski svet TOZD gozdarstvo Bohinj:

1. Ažman Vida
2. Biščević Hamdija
3. Zalokar Marija
4. Cerkovnik Martin
5. Cvetrežnik Jože
6. Pejić Ivo (1945)
7. Cvijić Pero
8. Cvijić Milorad
9. Starčević Mišo.

7. V komisijo za samoupravno delavsko kontrolno TOZD gozdarstvo Bohinj:

1. Sodja Janko
2. Dijak Janez
3. Cvijić Dušan (1938)
4. Gavrić Mirko
5. Klančar Robert.

8. V delavski svet TOZD gozdarstvo Pokljuka:

1. Bučić Luka
2. Černigoj Cveto
3. Kapus Miro
4. Kovač Štefan
5. Lučić Ante
6. Mulej Jože
7. Polanc Anton
8. Razpet Jože
9. Štraus Marjan.

9. V komisijo za samoupravno delavsko kontrolno TOZD gozdarstvo Pokljuka:

1. Boškovski Drago
2. Čuden Janko
3. Jeklar Alojzija
4. Panić Tomislav
5. Rožič Jaka.

10. V delavski svet TOZD gozdarstvo Jesenice:

1. Bučić Ilija
2. Bučić Ivo I.
3. Martič Luka
4. Miklavčič Jože
5. Noč Rajko
6. Paurević Ilija
7. Rostič Gabrijel
8. Stojčević Ivica
9. Vilman Alenka.

11. V komisijo za samoupravno delavsko kontrolno TOZD gozdarstvo Jesenice:

1. Babić Ilija
2. Klinar Anton
3. Martič Ivo
4. Mehanović Šefik
5. Strajnar Polde.

12. V delavski svet TOZD gozdno avtoprevoznništvo in delavnice:

1. Ambrožič Janko
2. Jensterle Bojan
3. Kavčič Ivan
4. Kobal Drago
5. Lukežič Marjan
6. Medja Mojca
7. Preželj Jože
8. Kavčič Vlado
9. Rijavec Igor.

13. V komisijo za samoupravno delavsko kontrolno TOZD gozdno avtoprevoznništvo in delavnice:

1. Beznik Štefan
2. Biček Štefan
3. Čelesnik Drago
4. Palovšnik Niko
5. Zrim Alojz.

14. V delavski svet TOZD gozdno gradbeništvo:

1. Bolčina Pavel
2. Gorzetti Slavko
3. Kunej Stane
4. Kunstelj Blaž
5. Lepoša Franc
6. Soklič Anton
7. Urbanc Jože
8. Vidic Albert
9. Žiško Štefan.

15. V komisijo za samoupravno delavsko kontrolno TOZD gozdno gradbeništvo:

1. Arh Marjan
2. Arh Zdravko
3. Časar Avgust
4. Jakopič Marija
5. Žido Mirko.

16. V delavski svet delovne skupnosti skupnih služb:

1. Čelik Milena
2. Černe Milena
3. Donaval Anton
4. Jakun Janez
5. Koren Darja
6. Lazar Dušan
7. Osterman Ana
8. Papler Vida
9. Podgoršek Jože.

17. V komisijo za samoupravno delavsko kontrolno delovne skupnosti skupnih služb:

1. Kafol Majda
2. Lah Ivica
3. Lakota Peter
4. Režek Majda
5. Šemrl Janez.

18. V centralni svet TOK:

1. Medja Anton, Gorjuše 60
 2. Hodnik Franc, Srednja vas 13
 3. Soklič Janez, Polje 13
 4. Urh Anton, Stara Fužina 129
 5. Medja Anton, Nemški rovt 24
 6. Zupan Jakob, Nomenj 9
 7. Smukavec Jože, Podjelje 21
 8. Burja Franc, Za gradom 7, Bled
 9. Cundrič Andrej, Poljšiča 25, Zg. Gorje
 10. Čop Janez, Sp. Gorje 11
 11. Globevnik Iva, Reber 1, Zasip
 12. Pretnar Alojz, Boh. Bela 40
 13. Kopavnik Jakob, Rateče 20
 14. Hlebanja Franc, Srednji vrh 9
 15. Pezdarnik Miha, Cesta v Radovno 3, Mojstrana
 16. Klinar Franc, Plavški rovt 15
 17. Zupan Stanko, Bl. Dobrava 67
 18. Dolar Janez, Doslovče 12
 19. Zupanc Albin, Bodešče 36
 20. Zupanc Franc, Lancovo 2
 21. Babić Jože, Mišače 1
 22. Potočnik Rudi, Rovte 8, Podnart
 23. Kranjc Ludvik, Ljubno 42
 24. Prešeren Anton, Gorica 17
 25. Janc Franc, Begunje 62.
- ## 19. V odbor samoupravne kmečke in delavske kontrole TOK:
1. Štros Janez, Stara Fužina 143
 2. Ambrožič Stanko, Muže 2, Zasip
 3. Anderle Franc, Hraše 34
 4. Dežman Jože, Bodešče 27
 5. Domislić Ivo, delavec TOK.

V pokoj so odšli

V TOZD gozdarstvo Bohinj sta se v letošnjem letu upokojila Klarič Juro predčasno in Cvijič Dušan 32 invalidsko.

KLARIČ JURO roj. 1. 1931 v Komušini se je zaposlil pri nas leta 1963 kot sezonski delavec, stalni pa je postal leta 1971. Dokler so delavci bivali po revirjih je v glavnem delal v revirjih Ribčeva planina in Volčje jame kot sekač. Včasih smo imeli delavce posebej za posek in gojenje, kasneje z uporabo motorne žage so oboje delali isti delavci. Juro je bil dober sekač in tudi dober gojitelj, prav zaradi tega je večkrat kot drugi moral delati v gojenju. Ker delavci nikoli niso preveč radi delali v gojenju, je Juro včasih potarnal »šefe pa zašto opet ja u uzgoj.«

Teško delo in slabi bivalni pogoji so tudi pripomogli k temu, da je Juro leta 1979 postal invalid III. kategorije in zato nesposoben za delo z motorno žago. Od takrat pa do upokojitve je delal na lažjem delovnem mestu kot pomočnik pri izdelavi tramičev na lesnem skladišču v Boh. Bistrici. Julija letos je dosegel poje za predčasno upokojitev.

CVJIČ DUŠAN 32 z vzdevkom »Brašnar« se je kot sezonski delavec pri nas zaposlil tudi leta 1963, stalni pa je postal že 1968. Dušan je začel kot sekač, nadaljeval kot »furman«, ko pa so traktorji goseničarji začeli spodrivati konje, je postal traktorist. Povsod je bil priljubljen zaradi mirnosti, pridnosti in poštenosti. Bil je vedno vever in pripravljen za pogovor.

Zanimiv dogodek se mu je primeril v revirju Notranji Bohinj. Revirni vodja je bil pri njem, ko je privezoval tovor. Naenkrat sta opazila, da se je traktor začel premikati in da hoče pobegniti. S skupnimi močmi sta ga dohitela in brez škode obrzdala.

Tudi Dušanu je dolgoletno delo v gozdu pustilo posledice. Pokazale so se šele po nezgodi, ko mu je hlood stisnil nogo. Boloval je skoraj dve leti, letos pa je bil invalidsko upokojen.

Izgubili smo še dva izmed prve generacije delavcev iz Bosne. Za stalna delavca sta bila izbrana izmed množice sezoncev prav zaradi svojih moralnih in delovnih kvalitet.

V pokoju jima želimo še mnogo srečnih in zdravih let.

**TOZD gozdarstvo
Bohinj**

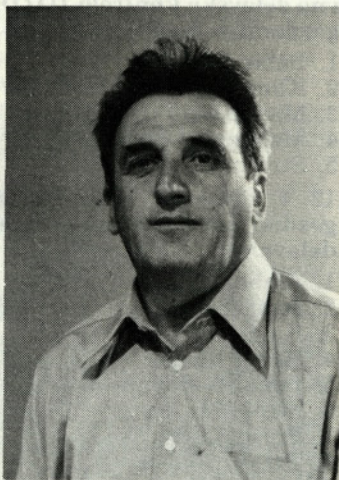
MEDIC DORE

Dolgoletni vodja revirja Bistrica v Bohinju Dore Medic odhaja v zaslužni pokoj. Ne bo mu dolgčas, saj je tudi prevzel vodenje našega počitniškega doma v Piranu. Tam je lahko z njim marsikdo pokramljal, saj ima zanimivih spominov in bogatih izkušenj na pretek.

Dore se je zaposlil v gozdarski stroki že leta 1945 v rodnem Kočevju. Leta 1950 je prišel h Gozdnemu gospodarstvu Bled. Njegova prva naloga je bilo delo pri izgradnji obrata za destilacijo smrekovega olja na Rovtarici. Spominja se, da sta leta 1951 s tedanjim pomočnikom direktorja ing. Hočevarjem prvič zakurila pod kotlom. Destilacija je nato vodil Rebolj. V obratu je bila lokomobila, ki je gnala električni generator za potrebe celega revirja. V tem letu je od Strgarja prevzel revir Notranji Bohinj in ga leta 1957 predal Cufarju. Dokončal je srednjo gozdarsko šolo in leta 1959 od Iskre prevzel revir Bistrica, v katerem je delal do upokojitve.

V času, ko je vodil revir Notranji Bohinj, je pretežno proizvodnja gravitirala na dve stabilni žičnici: Španova kopišča z zgornjo postajo Ventije s krakom v Lončarjev rovt in žičnica Modrasovec. Namenjeni sta bili spravlilu lesa iz gozdov v Bareči dolini. Trasiral jih je ing. Vrtačnik. Za proizvodnjo v revirju je Dore potreboval 50 pogodbenih »furmanov« in 40 sezonskih sekačev. Do konca 1952. leta je bil šef gozdne uprave Globevnik, pol leta Kržišnik in od srede 1953. leta ing. Kafol (do 1964).

Ko je prevzel delo, sta bili le dve cesti: gozdna cesta na Sorško sedlo in cesta Mali vrh. Tudi logarnica s hlevom je bila šele takrat zgrajena. Večji del revirja je bil brez vlak, saj so v teh oddelkih v preteklosti oglarili in iz bližnjih gozdov »furali« v snegu.

Dore je prebrodil vse težave gozdarskega poklica. Komaj se še spominjamo, da je revirni vodja moral biti od ponedeljka zjutraj do sobote popoldne v revirju tudi ponoči. Domov in nazaj so gozdni delavci in vodstveno osebje večinoma hodili peš. Posebnemu mučenju gozdarjev je bil namenjen »kolobroj«, s katerim so morali označiti vsak gozdni sortiment in ga s tekočo številko in merami vpisati v seznam.

Danes je Doretov revir preprežen z vlakami in cestami. Prav je, da se njegovi nasledniki spomnijo na ljudi, ki so ta velika dela načrtovali in gradili. Tudi zato želimo Doretu, da dolgo in srečno uživa zaslužni pokoj.

Ivan Veber

PAUREVIČ JAGO

Tudi Jago se je pridružil svojim vaščanom in se podal na pot iz male vasi Slatine pri Tesliču s trebuhom za kruhom. V revirju Jesenice je dobil delo in kot prvi začel delati z motorno žago, kateri pa je po letu 1978 moral dati slovo kot invalid III. kategorije. Od takrat dalje je opravljal le lažja gozdarska dela ter dela, pri katerih ni bilo treba delati z motorno žago.

Rad se je spominjal časov, ko so na svoja delovna mesta morali pešati in »vlačiti« s seboj cel kup orodja. Prebivali pa so daleč od civiliziranega sveta v lesenih gozdarskih »barakah«, kjer je z vseh oglov vlekle in pihalo.

Le nedelja je bila tisti dan, da so se praznje oblekli, odšli v mesto ali vas in si v toplem kotičku privoščili šilce žganja ter se poveselili.

Dočakal je boljše čase za življenje in delo gozdnih delavcev. Gozdno gospodarstvo Bled je zgradilo delavske centre, kjer se delavci prijetno počutijo in ne zmrzujejo, na delo pa se vozijo z udobnimi kombiji.

Jago je bil med svojimi sodelavci »glavni«, vsi pa so ga imeli radi, čeprav je večkrat imel svoje »muhe«. Spremljal je dogajanje okoli sebe, zanimal se za tekoče probleme, če pa je bilo potrebno, je tudi povsod »vtaknil svoj nos«. Rad je bil v središču pozornosti in pri tem večkrat zabaval sodelavce. Nikogar ni užalil in na nikogar ni bil jezen.

Vsako stvar je dalj časa premeleval, postavljaj vsa mogoča vprašanja, dokler ni bil z odgovori zadovoljen. Mislim pa, da si je pri odhodu v pokoj »vzel premalo časa za premislek«. Le s težavo se je odločil, da s 1. majem »postane« upokojenec. V tolažbo so mu bila njegova še kar zdrava in čila 55-ta leta ter njegovih 38 delovne dobe.

Tudi mi mu želimo zdravja in čim lepših trenutkov v nadaljnjem življenju.

**Sodelavci TOZD
gozdarstvo
Jesenice**

RADAKOVIČ LAZO

Pomanjkanje delovnih mest v Sanskem mostu in življenjske potrebe so primorale Laza Radakoviča, da si poišče zaslužek v naših krajih in zapusti svojo prijetno vasico Lukavico.

Leta 1971 se je zaposlil pri naši temeljni organizaciji v revirju Dovje—Mojstrana kot gozdni delavec — sekač. Bilo mu je 37 let in ker je razmeroma dolgo časa prebil doma v krogu svoje družine, je težko prenašal ločeno življenje.

1986. leta je zbolel in kot delovni invalid I. kategorije, star komaj 53 let, se je zaradi boleznih moral invalidsko upokojiti samo z 19 leti delovne dobe.

Ob odhodu v pokoj aprila meseca smo mu zaželeli, da se mu zdravje v krogu svojih domačih izboljša in naj čimdlje uživa zaslužni pokoj.

**Sodelavci TOZD
gozdarstvo Jesenice**

PEJIČ MARKO

Le pet let je prebil na raznih delovnih mestih v bližini svojega kraja in se spopadel z različnim delom, ko se je kot večina naših delavcev napotil v Slovenijo, kjer so v teh časih veliko zaposlovali delavce iz drugih republik.

Bilo je v maju 1964. leta, ko je med prvimi pričel kot gozdni delavec — sekač v revirju Dovje-Mojstrana. Bil je delaven in marljiv človek. Vsako težko delo je opravil, čeprav je bil nizke in slabotne postave.

Ko je začutil, da se ga loteva bolezen, pa še sam ni vedel ne kje in zakaj, kaj da bi šele mi pomislili, da je bolan — celo zdravniki mu niso verjeli — je bil premeščen na delovno mesto, kjer je opravljal le lažja gozdarska dela.

Leta 1986 so ga operirali in potem za delo ni bil več sposoben. V avgustu se je moral invalidsko upokojiti kot invalid I. kategorije.

S težkim srcem se je poslovil od dela in sodelavcev, a v upanju, da se mu bo sedaj zdravje povrnilo in bo lahko še veliko časa prebil med svojimi, od katerih ga je 28 let ločevalo delo, ki ga je vestno in marljivo opravljal.

Tudi mi se pridružujemo njegovim željam.

**Sodelavci TOZD
gozdarstvo
Jesenice**

PRANJIC VESELKO

6. 11. 1987 je odšel v pokoj Pranjic Veselko, ki je že od leta 1962 delal pri GG Bled.

Veselko se je rodil 10. 9. 1934. Doma je v vasi Šimiči pri Banja Luki, kjer imata z ženo Janjo 6 otrok.

Potreba za boljšim kosom kruha ga je leta 1962 pripeljala v Slovenijo na naše gozdno gospodarstvo, kjer je do leta 1965 delal kot sezonec. V začetku leta 1966 se je za stalno zaposlil in ostal kot sekač pri TOZD gozdarstvo Pokljuka do leta 1984. Zaradi slabega zdravja, ki je posledica težkega dela v gozdarstvu, ga je tega leta invalidska komisija spoznala za invalida III. kategorije. Pri temeljni organizaciji gozdarstvo Pokljuka ni bilo zanj primerne delo, zato se je zaposlil v TOZD gozdno avtoprevozništvu in delavnice kot pralec in čistilec. To delo je opravljal tri leta. Njegovo zdravstveno stanje mu ni dovoljevalo, da bi še naprej delal pri nas, saj je bil od januarja letošnjega leta neprekinjeno odsoten zaradi boleznih. Invalidska komisija je ugotovila, da ne more več opravljati dela in ga invalidsko upokojila.

Veselku želimo, da bi še dolga leta užival zaslužni pokoj.

Zvone Šolar

Zalokar Marjan se je po odslužitvi vojaškega roka v januarju 1948 zaposlil začasno na skladišču Rečica. Spomladi pa je bil prestavljen na Mežaklo h gozdarju Pintarju, od katerega je pridobil poleg strokovnega znanja tudi delovno disciplino.

Po nižji gozdarski šoli v Mariboru je bil na praktiki pri ing. Zupanc Jerneju — Cajhnu in mu pomagal pri inventarizaciji zasebnih gozdov. Delala sta oceno gozdov po Jelovici, Mežakli, Pokljuki in to opis ter količino lesnih zalog po drevesnih vrstah. Pri tem delu si je obogatil strokovno znanje.

V zimi leta 1948—1949 je bil prestavljen na revir Rudno polje, kjer je delal s frontnimi brigadami. To so bila leta obnove naše porušene domovine, izgradnja težke industrije (Lito-stroj), davek za to so plačali naši gozdovi, ker so jih prekomerno izkoriščali. Delali so od ranega jutra do pozne noči, ker so dnevno morali sestavljati poročila o izvršenem delu.

V letu 1949 je bil prestavljen v Zgornjesavsko dolino. Takrat so delali 200 metrski obmejni pas in izdelovali les od vetroloma v Martuljku (3000 m³).

V jeseni 1951 je bil postavljen za gozdarja na gozdnem revirju Bled s posebno nalogo, da skrbi za zeleni pas Bleda. Tu je ostal do svoje upokojitve. Te gozdove je upravljala okrajna uprava za gozdarstvo, Poslovna zveza, Kmetijska zadruga Bled in končno Gozdno gospodarstvo Bled.

V letu 1970 je zaključil dopisno šolanje na gozdarski srednji tehnični šoli v Postojni in dobil naziv gozdarski tehnik.

Z vso prizadevnostjo se je lotil gozdnogojitvene problematike gozdnega revirja Bled, kjer so rezultati njegovega 25-letnega dela vidni na vsakem delu revirja. Pogozdene površine v Homu, Straži, Solznem, Žerovljeku, Križah je izredno vestno in skrbno vzdrževal, negoval in izvajal vsakoletno zaščito pred divjadjo. Danes kvalitetni drogovnjaki, letvenjaki in gošče so odraz prizadevnega dela.

Malo pred upokojitvijo je uredil še okolico Blejskega jezera z izrednim smislom za naravo in lepoto.

Ob upokojitvi ti želimo zdravja in zadovoljstva.

**V imenu sodelavcev
zapisal Peter Zorec**

Antona ŽNIDARJA sem obiskal dan pred prvim letošnjim snegom na njegovem domu na Irovšah na Mlinem pri Bledu.

Gostoljubno me je povabil v toplo kuhinjo, pristavil na štedilnik lonček in začel kuhati črno kavo. Vonj po kavi se je razlezel po prostoru in naju nagnal v klepet.

»Tona, za Preseke moram napisati nekaj o tebi ob priložnosti tvojega odhoda v pokoj. Veliko sodelavcev te pozna, vsi pa ne, saj nas je več kot štiristo. Še ti naj te spoznajo! Kje in kdaj si bil rojen, koliko vas je bilo otrok, koliko...«

»Rodil sem se 29. aprila 1932. leta v Polju v bohinjki dolini. Štirje otroci smo bili, navadno bolj lačni kot siti. Potem smo se razleteli z gnezda v svet.

Ker sem imel veselje z ribami, sem opravil dveletno ribiško šolo in postal ribogojec. Delo z ribjim zarodom sem opravljal osem let, dokler se nisem preselil na Irovše. Začel sem z delom v leški Verigi, pa sem se po letu dni zopet vrnil k ribam. Ribiški čuvaj sem bil štiri leta, potem pa sam prišel h GG Bled.

»Kdaj si začel z delom pri nas in kakšna dela vse si opravljal?«

»Jesenice 1964. leta, točneje 20. oktobra. Začel sem kot sekač in nakladalec. Še 'na roke' smo nakladali hlode na tovarnjake. Pa sadil sem in obžanjal drevesca, gnojil in premazoval, cestaril in še in še. Triindvajset let je trajalo to delo, vmes sem pa postal invalid III. kategorije zaradi poklicne bolezni vasoneurose.«

Že sva popila kavo. Pridal je na ogenj in se vrnil k mizi.

»Ko nisi več smel imeti motorne žage, smo te prekalificirali v merilca lesa. To delo si opravljal do upokojitve. Ti je bilo všeč?«

Zadovoljno se je nasmehnil, prizgal cigareto in vdihnil.

»Katerega dela pa nisem opravil, ki mi je bilo naloženo? To je bilo pa sploh lažje, hkrati pa odgovorno in natančno. Vselej sem naložil težke milijone in jih spravil v dolino.«

»Kajne, vmes si se pa nagaral in izgaral pri gradnji svoje hišice. Topel dom imaš.«

»Ja, meni jo niso zidali 'na ključ'. Z mojih rok je rasla, moje roke so jo oblikovale. Pa v divje okolje sem vcepil prijaznost. Da bi mi le še ostalo veliko časa!«

Dvignil sem se. Kot v zdravljico sem mu rekel: **»Prepričan sem, da bo tako. Pa vedi, da smo te imeli radi, da si nam veliko dal in da se te bomo spominjali. V imenu vseh nas naj ti zaželimo, da bi prigaral pokoj dolgo užival in da bi se često srečevali s teboj. In lepa hvala za tale razgovor!«**

Segla sva si v roki. Odšel sem. Žnidarjev Tona pa mi je s svojega hišnega praga pomahal v še en pozdrav...

Nikolaj Lapuh

Osenčič Janez se je rodil 20. 6. 19830 v vasi Selo pri Bledu. Mlada leta je preživljal v času vojne in tako je že v teh letih pridobil tipični gorenjski značaj, ki ga spremlja vse življenje.

Janez se je 6. 7. 1949 zaposlil pri GG Bled v »gradbeni«. Opravljal je različna dela tesarja in mizarja na vseh revirjih gozdnogospodarskega območja. V obdobju, ko še ni bilo primerne mehanizacije, so tesarji imeli obilo dela z bivalnimi objekti na terenu. V tistem obdobju Janez ni imel osemurnega dela. Z velikim zadovoljstvom lahko ocenimo Janezovo vloženo delo, ki je praktično vidno na vsakem gradbenem objektu širom območja GG Bled. Na tem delu je pridobil tudi poškodbo, ki ga je priklenila v glavnem na delo v delavnici. Posledice težkega dela so se odrazile na zdravju hrbtenice in je bil Janez 9. 10. 1987 invalidsko upokojen, ko je napolnil polnih 38 let dela tesarja in mizarja. Vsi skupaj smo lahko ponosni na Janezovo delo pri našem podjetju.

Janezu želimo zdravja, izboljšanja stanja hrbtenice, obenem pa obilo zadovoljstva in sreče v okviru družinskega okolja, največ zabave pa bo naš Janez dobil pri delu s čebelami v odličnem ekološkem območju pod ogromnim kompleksom gozdov Jelovice.

Andrej Klinar

PAZLAR STANKO

Pazlar Stanko je zagledal luč sveta 15. 1. 1929 na Bledu. Mladostni navdih po napredku pri razvoju mehanskega in transportnega področja ga je leta 1949 pripeljal v »avtopark« GG Bled, kjer je vestno opravljal de-

lo šoferja na različnih kamionih od kiperja do gozdarskega kamiona s polprikolico. Stanko sodi v tisto generacijo naših šoferjev, ki so največ prispevali k naši izgradnji v prvih povojnih letih. Niso poznali osemurnega delavnika, ampak so prevzali les od zore do mraka. Po letih trdega in vestnega dela so nastopile bolezenske težave in je tako postalo delo na tovarnjaku pretežno. Na podlagi skupnega dogovora je Stanko od 1. 2. 1978 združeval delo v TOZD gozdno gradbeništvo kot šofer avtobusa. Vestno in točno je opravljal delo kljub boleznim. Najpomembnejša vrlina Stanka je ta, da vzorno varuje in vzdržuje družbena sredstva. Njegov avtobus TAM 60, ki je trenutno star deset let, ima zanesljivo najmanjši delež popravil pri kategoriji prevoznih sredstev.

Stanko Pazlar se je upokojil v letu 1987 in opravil 41 let vestnega dela kot šofer na različnih kamionih in avtobusih. Vsi mu želimo, da bi v prijetnem družinskem okolju z dobrim zdravjem užival zaslužen pokoj. Še vedno pa računamo, da nam bo Stanko v kriznih trenutkih priskočil na pomoč kot vedno doslej.

Andrej Klinar

VREČIČ BELA

Vrečič Bela se je rodil v zelenem Prekmurju 1. 9. 1931 v vasi Zenkovci v občini Murska Sobota. Bela je v naše podjetje prišel že leta 1954, ko v Prekmurju za vse ni bilo primerne dela. Prvo delo je bilo skladiščno delo v »gradbeni«. Njegovi sodelavci se ga spominjajo kot izredno vestnega in zanesljivega skladiščnika. Želja po napredku in znanju v mehanizaciji ga je pripeljala na stroj CARLO PESCI. Bil je prvi strojnik tega stroja. Veliko znanja je naš Bela vložil v gozdne ceste na celotnem območju GG Bled. Neurejene razmere v novem bivalnem okolju in raznovrstno terensko delo je botrovalo k temu, da je Bela večkrat utapljaj vse mogoče težave v vinski kapljici. Kljub nenehni nihanju med Prekmurjem in Gorenjsko se je Bela odločil, da bo pokojnino užival na Bledu. Vsi sodelavci poznamo Bela kot prijetnega in poštenega delavca. Bela je znal s svojim vibrovlarjem napraviti in uvajati gozdno cesto tako, da pri tehničnih prevzemih ni bilo nobenih dodatnih del.

V težkih delovnih razmerah je kot strojnik težke gradbene mehanizacije dopolnil skoraj 33 let. Bela se je zaradi zdravja invalidsko upokojil v letu 1987. Vsi skupaj mu želimo obilo zdravja in prijetnega počutja med številnimi prijatelji na Bledu.

Andrej Klinar

Odgovorni urednik: Nikolaj Lapuh.
Tehnični urednik: Milena Černe.
Člani: Ivan Veber, Miro Kapus, Alojz Mertelj, Stane Kunej, Tadej Vidic, Boris Ahac.
Tisk: TK Gorenjski tisk Kranj. Naklada: 600 izvodov.

Pol leta je že minilo, odkar je prenehalo delovno razmerje Fabjan Jožici v naši delovni organizaciji. Tisti, ki smo z njo delali, čutimo, da smo ostali brez dobre in pridne sodelavke. Dolgo časa je delala v komercialni službi, zato smo ji bili vsi, ki smo prihajali na delo v to službo, hvaležni za nasvete in pomoč, ki jih je lahko nudila iz večletnih izkušenj.

Začela je delati v že precej odmaknjem letu 1949 na Jesenih kot trgovska vajenka. Tam je delala kot trgovka še nekaj let. Jeseni leta 1961 je začela delati v naši delovni organizaciji v tedanji »direkciji«
Gozdnega gospodarstva Bled. Ves čas je delala v komercialni službi. Delo v komercialni službi res ni fizično naporno, zahteva pa izredno vestnost in natančnost pri delu, to pa je ona bila. Mnogo let je skoraj vse, kar smo prodali, šlo skozi njene roke. Skrbela je za pravilnost zaračunavanja oddanega lesa in drugega in za to, da bi vsako stvar zaračunali.

S petintrideset leti delovne dobe je po osemindesetih letih, odkar se je prvokrat zaposlila, odšla na zasluženi počitek. Za vestno delo smo ji hvaležni in ji želimo, da bi tudi pri delu, ki ni vezano na zvonec, uživala tako, kot mislimo, da je tudi pri delu med nami.

Jože Legat

ZAHVALA

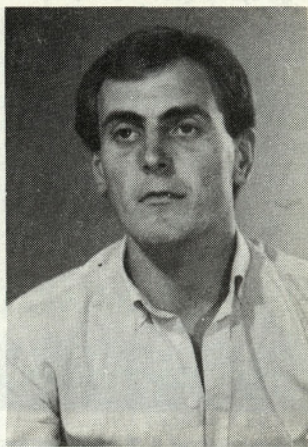
Teško bi izrazila hvaležnost vsem Vam, ki ste v najbolj bolečih in najbolj težkih trenutkih meni in mojima deklicama tako nesebično pomagali. Vaši darovani finančni prispevki so zelo velika finančna pomoč, ki nam bo pomagala izvleči se iz stiske, ki je nastopila v trenutku, ko smo izgubile moža in očeta. Hkrati ste nam darovali tudi spoznanje, da je naš Baldi delal med ljudmi, ki so ga imeli radi in ki so pripravljeni pomagati sedaj njegovi družini.

Spoznanje, da nismo ostale same, nas obvezuje vzdržati, hkrati pa potrjuje zaupanje v dobre ljudi.

Še enkrat prisrčna hvala vsem.

**Hvaležna Cilka,
Tamara in Barbara**

V slovo našemu Baldiju

Sredi aprila smo na zadnjo pot pospremili Baldija Mlekučiča.

Med bohinjskimi gozdarji je delal od leta 1973. Obvezno pripravniško dobo je kot mlad gozdarski tehnik začel v gozdnem revirju na Rovtarici. Polnih deset let je delal kot tehnik na mehaniziranem lesnem skladišču. Zadnje leto je prevzel gozdni revir Bistrica.

Gozdarski poklic mu je bil zapisan že v rani mladosti. Prva štiri leta otroštva je preživel sredi Jelovice na Rovtarici. Ko so bila zgrajena prva stanovanja za gozdne delavce se je s starši leta 1959 preselil v Bohinjsko Bistrico. Po končani osemletki se je odločil za gozdarski poklic in v Postojni uspešno dokončal gozdarsko srednjo šolo.

Vseh trinajst let našega skupnega dela je bil delaven in vesten delavec. Če je bila potreba, je prijel za vsako delo.

Prav tako kot dobrega delavca smo Baldija poznali tudi kot dobrega športnika. Mnogokrat nas je uspešno zastopal na raznih tekmovanjih v smučanju, odbojki in kegljanju. Nikoli mu ni manjkalo moči, vedrine in tovarštva.

Baldi nas je zapustil mnogo prezgodaj. Zato ostajamo globoko prizadeti.

Janez Arh

16. republiško proizvodno tekmovanje gozdarjev

Letošnji organizator tekmovanja gozdarjev, šestnajstega po vrsti, je bilo Gozdno gospodarstvo Nazarje.

12. junija se je na športnem igrišču Mozirje zbralo 15 ekip iz Slovenije in prvič tudi ekipa tovarne ALPINA iz Italije, da se pomerijo v gozdarskih veččinah.

Ekipa GG Bled je na to tekmovanje odšla nepripravljena. Spomladi je bilo zelo veliko izpadov proizvodnje zaradi slabega vremena. V začetku junija so veliko časa vzeli tečaji za motoriste in žičničarje, zato nismo mogli imeti izbirnega tekmovanja in smo ekipo sestavili na podlagi doseženih rezultatov iz leta 1986, prav tako pa je odpadel trening.

S teoretičnim delom tekmovanja smo opravili že prvi dan. Plasirali smo se nekje v sredini, kar nam je dalo poguma za naslednji dan.

Prireditelj je poskrbel za domiselno urejen tekmovalni prostor, vreme je bilo lepo, sončno, tekmovalci dobre volje. Stalni udeleženci tekmovanja so takoj opazili nova merila, izdelana v Slovenj Gradcu za ugotavljanje

rezultatov za vsako skupino posebej.

Tekmovalci so pričeli na poligonu, gledalci pa so si razen njih lahko ogledali še razstavljenno razno opremo za gozdne delavce, motorne žage, orodja pa tudi razno kramo, kot je pri nas v navadi. Tekmovanje je teklo, vendar ne dobro za nas. Dva naša tekmovalca sta žal ostala že v drugi disciplini brez točk, pri podžagovanju pa je tudi tretji tekmovalec izpadel.

Najvišje možno število dobljenih točk je bilo 1.050, naši udeleženci so jih dosegli od 440 do 648.

Pet najboljših tekmovalcev je imelo preko 800 točk, kar dokazuje, da dober rezultat doseže le tisti tekmovalec, ki je več v vseh disciplinah. Zahtevano hitrost, natančnost in zbranost je brez treninga nemogoče doseči.

Vzdušje v ekipi so vsaj malo popravili šoferji, ki so dosegli osmo mesto.

Domov smo se vrnili s tolažbo, da je važno sodelovati, ne pa zmagati in z željo, da bo drugo leto bolje.

Anton Donaval

Jubilejne nagrade

za

10 let

BABIČ Ivo
BAŠIČ Bajro
CVJIČ Gojko (1956)
GAVRIČ Mirko
JENSTERLE Bojan
JEROVŠEK Kostja
KULAR Franc
MALIVOJEVIČ Nedeljko
PAVLOVIČ Dušan
PAUREVIČ Ilija
SODJA Terezija
STARČEVIČ Mišo
TONEJC Mira

20 let

ARH Marko
BOLČINA Pavel
BUČIČ Ivo
CVJIČ Djordje
ČUDEN Janez
KLARIČ Peter
KLINAR Andrej
PONJAVIČ Blaž II.
SODJA Franc
TONEJC Štefan
TORKAR Miha
VAMPELJ Vlado

30 let

ARH Janez
ČERNE Anton
ČERNE Milena
ČERNIGOJ Cveto
ČUDEN Stanko
JANC Franc
KOROŠEC Anica
KOVAC Štefan
MEHANOVIČ Šefik
PREM Cilka
PRETNAR Poldka

SMOLEJ Mihael
ŠKERLAK Ernest
ZAHIČ Alija
ŽIŠKO Štefan

Delavcem, ki so v letu 1987 odšli v pokoj, so bila na svečanosti podeljena knjižna priznanja. V pokoj so odšli:

TOZD gozdarstvo Bohinj

Klarič Juro
Cvijič Dušan
Medic Dore

TOZD gozdarstvo Pokljuka

Gavranovič Božo
Rogan Štefan
Paurevič Mijo

TOZD gozdarstvo Jesenice

Paurevič Jago
Radakovič Lazo
Pejič Marko

TOK

Zalokar Marjan
Žnidar Anton

TOZD gozdno avtoprevoznništvo

Pranjič Veselko

TOZD gozdno gradbeništvo

Osenič Janez
Pazlar Stanko
Vrečič Bela

DSSS

Jere Stane
Fabjan Jožica